

Мастак мусіць быць галодным?

СТАР 3

Калі сэрца баліць праз чужую нястачу

СТАР 4

Уся праўда пра жаночае сяброўства

СТАР 6

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

ПЫТАННІ АСАБЛІВАЙ УВАГІ

Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка правёў учора нараду па пытаннях будаўніцтва на тэрыторыі Мінскай вобласці жылых раёнаў для жылых раёнаў Мінска, паведамлілі БЕЛТА ў прэс-службе беларускага лідара.

Як вядома, яшчэ ў 2008 годзе кіраўнік дзяржавы паставіў задачу на перспектывным стварэнні і развіцці гарадоў-спадарожнікаў сталіцы. У выніку пастановай урада ў чэрвені 2010 года зацверджана дзяржаўная праграма будаўніцтва буйных жылых раёнаў для жылых раёнаў Мінска ў гарадах-спадарожніках і пераносу са сталіцы ў населеныя пункты рэспублікі некаторых вытворчых аб'ектаў.

У якасці гарадоў-спадарожнікаў Мінска ў дзяржпраграму ўключана 9 гарадскіх паселішчаў. Гэта прамысловыя Дзяржынск, Жодзіна і Фаніпаль, аграпрамысловыя Смалевічы, Стоўбцы, Узда і Рудзенск, а таксама турыстыка-рэкрэацыйныя Заслаўе і Лагойск.

Чаму буксе праграма па развіцці гарадоў-спадарожнікаў?

На думку Прэзідэнта, выкананне дзяржпраграмы знаходзіцца на недапушчальна нізкім узроўні. Большасць мерапрыемстваў альбо яшчэ толькі прапаноўваецца, альбо наогул не рэалізавана, заявіў беларускі лідар.

Так, у Смалевічах да гэтага часу не ўведзены першы шматкватэрны жылы дом для мінчан, будаўніцтва якога пачалося ў 2012 годзе. «Нават пры ажыццяўленні гэтага пілотнага праекта ўзвядзенне неабходных аб'ектаў інжынернай інфраструктуры да гэтага часу не забяспечана», — заўважыў кіраўнік дзяржавы. Па словах Аляксандра Лукашэнкі, зараз наспела неабходнасць распрацоўкі адзінага горадабудаўнічага плана развіцця Мінскай агламерацыі, які б адлюстравуў усе існуючыя патрэбы. Таксама неабходна дакладна вызначыцца з месцамі размяшчэння новых раёнаў забудовы ў гарадах-спадарожніках.

Пры гэтым Аляксандр Лукашэнка вызначыў некалькі пытанняў, якія патрабуюць асаблівай увагі. Адно з іх — наколькі аптымальны выбар зямельных участкаў. «Больш за 50% забудовы прадугледжваецца размясціць на сельскагаспадарчых землях. Аднаму вам кажу, што гэта недапушчальна. Гэта ідзе ў разрез з патрабаваннямі рацыянальнага выкарыстання ўгоддзяў, з інтарэсамі аграпрамысловага комплексу — галоўнага экспертнага патэнцыялу нашай краіны», — сказаў Прэзідэнт. «Разбіо з землямі сельгаспрызначэння быць не павінна. І ўрад, і губернатары, асабліва Міншчыны, за гэта адказваюць галавой. У нас дастаткова земляў, на якіх ніколі не будучы працоўвацца сельскагаспадарчыя культуры. Можа быць, крыху даражэй аб'ядзецца гэтае будаўніцтва, але на перспектыву гэта ў тоў разоў танней. Сёння агракомплекс стаў асновай экс-парту. Мы праз два гады павінны \$7 млрд атрымаць ад экспарту сельгаспрадукцыі. Дзе будзем вырабляць, калі мы пад будаўніцтва аздадзім добрыя землі?» — сказаў беларускі лідар.

«У нас дастаткова балот, нудодзіц, хмызнякоў, каб прывесці іх у парадак і паставіць там шматпавярховыя і іншыя дамы або прамапрадпрыемствы. — лічыць кіраўнік дзяржавы. — Лепш нават падарэзаць лес і там пабудаваць пасёлкі, чым лезці на зямлі сельгаспрызначэння. Выбярэйце участкі па 3-4 га і там забудовайцеся».

Аляксандр Лукашэнка таксама пацвярдзена, што ў агульным развіцці рэгіёна рэалізуюцца праекты па стварэнні такіх буйных аб'ектаў, як Кітайска-беларускі індустрыяльны парк, работа прадыр-емстваў СЭЗ «Мінск» (Фаніпаль) і Дзяржынск, добраахвотнае тэрыторыі вакол Нацыянальнага аэрапорта, а таксама шматфунк-цыянальныя спартыўныя і рэкрэацыйныя зоны — Заслаўскае вада-сховішча, Раўбічы і Сілічы». «Чаму замест комплекснага падыходу да развіцця тэрыторыі працягваецца распрацоўка адасобленых планаў па адміністрацыйна-тэрытарыяльных адзінках, якія склаліся ў папярэдні перыяд?» — паставіў пытанне Прэзідэнт.

Неабходна абмежаваць будаўніцтва ў Мінску жылля і прамысловай інфраструктуры

«Мы не можам такімі тэмпамі ў Мінску весці будаўніцтва, як гэта было да гэтага часу. Мы ўжо перанасыцілі насельніцтвам горад і пачынаем атрымліваць ад гэтага пэўныя праблемы. Таму будаўніцтва ў Мінску жылля, ды і аб'ектаў прамысловай і іншай інфраструктуры, — як выключэнне», — заявіў Прэзідэнт. «У Мінску будаваць практычна забараняецца, за выключэннем таго, дзе гэта трэба», — дадаў беларускі лідар.

Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што ў Мінску асабліва востра адчуваецца жылльвая праблема. Тут колькасць насельніцтва што-год павялічваецца на 10-17 тыс., і з улікам людзей, які прывязджаюць кожны дзень на працу, насельніцтва сталіцы ўжо перавышае 2 млн чалавек. «Аднак тэрытарыяльны магчымасці сталіцы як для размяшчэння вытворчасці, так і для забеспячэння мінчан жыл-лем ужо вычарпаны. Па шчыльнасці засялення Мінск ужо ў 2-3 разы пераўзыходзіць шэраг еўрапейскіх сталіц, такіх як Берлін і Прага», — падкрэсліў кіраўнік дзяржавы. **СТАР 2**

ВАДЗІЦА-ЦАРЫЦА, БОЖАЯ ПАМАЧНІЦА...

Ці можна на Вадохрышча, акунуўшыся ў палонку, змыць усе грахі?

ЗАўТРА праваслаўныя адзначаць адно з дванаццаці найважнейшых святаў — Хрышчэнне Гасподняе, або **Богаўяленне**. Яно ўстаноўлена ў гонар падзеі, апісанай у Евангеллі, — Хрышчэння Ісуса на рацэ Іардан. Лічыцца, што менавіта з гэтай падзеі пачалося Яго служэнне, Яго крыжовы шлях. Згодна з біблейскім паданнем, у той час, калі Ісус зайшоў у ваду Іардана і Іаан хрысціў Яго, на Яго сыхлоў Святы Дух у выглядзе голуба і пачуўся голас Бога Айца з нябёсаў: «Ты Сын Мой узлюблены, Якога Я ўпадабаў». Гэтае свята яшчэ называюць **Богаўяленнем**, бо такім чынам адначасова людзям паказалася (явілася) Святая Троица, Бог ва ўсіх сваіх трох іпастасях.

Хрышчэнне, ці Вадохрышча — адно з самых любімых свят. Пабыць у храме на ўрачыстай службе, убачыць чын асвячэння вады, набраць яе з сабой імкнучыся зараз многія, бо ва ўсім гэтым рытуале — і вера, і таямніца, і чаканне суду. Асвячэння ў гэтыя дні (18 студзеня ўвечары і 19 студзеня раніцай) вада ў царкоўным лексіконе называецца «агіясма», што ў перакладзе з грэчаскай мовы азначае «святыня».

Лічыцца, што вадохрышчанская вада — гэта сапраўды святыня, якая павінна быць у кожным хрысціянскім доме, і месца ёй, які належыць святні, — за абразамі. Ставіцца да яе трэба з павагай і ашчадна, тым больш што царква сцвярджае, што любая вада асвячаецца, калі ў яе дадаць агіясма.

А вось думка пра тое, што, акунуўшыся на Вадохрышча ў палонку, над якой быў праведзены чын асвячэння, можна ачысціцца ад усіх грахоў, афіцыйна праваслаўныя крыніцы не падтрымліваюць: «Пазбаўленне ад грахоў магчымае толькі падчас споведзі ў храме. Не трэба блытаць маржаванне і царкоўныя дагматы — яны не маюць паміж сабой нічога агульнага. Разам з тым святныя патрабаванні паважлівага стаўлення, таму ўдзельнічаць у купанні ў невярозным стане наогул недапушчальна».

Народная традыцыя ў дачыненні да вадохрышчанскай вады не супярэчыць праваслаўнай. «Ваду набіралі толькі ў адну пасудзіну, ставілі за абразы і на працягу года выкарыстоўвалі яе ашчадна, як лекі. Прышоўшы з храма дадому, абавязкова акраплялі ёй куты хаты, давалі па глытку выпіць усім сямейнікам. Прычым піць з посуду, у якім прынесена вада, не дазвалялася, абавязкова трэба было адліць у кубачак ці нават проста ў далонь», — расказвае даследчык народнай культуры кандыдат філалагічных навук Яна Крук. На працягу года такую ваду выкарыстоўвалі толькі з праекцый на добрае развіццё падзей: яе падлівалі ў начоўкі, у якіх першы раз купалі немаўля, ёй акраплялі вясельны картэж, месца за сталом, дзе будуць сядзець маладыя падчас вясельнай бядесы, сывенку на засеўкі, дзяжу, у якой млілі вясельны каравай. Лічылася, што вада, узятая на Вадохрышча, самая энергетычна моцная, здольная абараніць дом ад нястачы, а яго насельніку — ад немачы, праклёнаў і благай вацы.

«Святая вада — вялікі сімвал прысутнасці благадаты Божай у Сусвеце, і ўсякае дакрананне да яе асвячае і дорыць дапамогу таму, хто верыць, для здзяйснення добрых спраў і ацалення ад хвароб», — давялося пачуць аднойчы на прапаведзі. Напэўна, менавіта з гэтым разуменнем варта ісці заўтра ў храм, каб спрычыніцца да Таямніцы.

Алена ЛЯЎКОВІЧ.

Патрэбная паслуга

ПЕРАДЫШКА ДЛЯ МАМ

Калі ў сям'і сур'езна хварэе дзіця, маме даводзіцца глядзець яго практычна 24 гадзіны на суткі. Догляд такога дзіцяці — штодзённая, манатонная праца, якая знясіўвае. Цяжкаворага сына або дачушку не адправіш ў дзіцячы сад, школу, летнік. Так, часам з ім можа псядзець бабуля, а мама тады сходзіць у краму. Але ж ёй, які і любой другой жанчыне, трэба хоць часам наведвацца цырульніку, доктара; урэнце, удзяляць увагу іншым дзецям... Калі і як гэта рабіць?

Цяпер у бацькоў, якія выхоўваюць дзіцяці-інвалідаў, з'явілася магчымасць кароткага адпачынку. Дзіця можа пакінуць на час у спецыялізаванай устано-ве, дзе яму будзе забяспечаны клопат і догляд, а бацькі ў гэты час, карыстаючыся перадышкаю, змогуць адпачыць, прывесці ў парадак дом, з'ездзіць кудысьці — карацей кажучы, заняцца сваімі справамі.

Спачатку некаторыя мамы асцерагаліся: а што людзі падумаюць пра мяне? Можа, я дрэнная маці, раз дадаю дзіця чужым людзям? Цяпер ужо, бывае, тэлефануюць «на перадышку»... — гаворыць дырэктар Беларускага дзіцяча-хоспіса Ганна ГАРЧАКОВА. — І гэта выдатна, што ў такіх сям'ях нараджаюцца другія, трэція дзеці. Мы заўважылі, што апошнім часам з такіх сям'яў і бацькі сталі радзей сыходзіць...

Адпачынак для бацькоў і бяспэчны вопыт для дзіцяці

Сацыяльная перадышка — так называецца паслуга, пра якую ідзе гаворка. Яна ўжо ўведзена ў пералік сацыяльных паслуг на дзяржаўным узроўні, бо аказалася вельмі актуальнай і запатрабаванай. Да гэтага такая сацпаслуга на працягу двух гадоў апрабавалася ў рамках праекта «Развіццё мадэляў сацыяльнай дапамогі сем'ям, якія выхоўваюць дзіцяці з інваліднасцю ў Рэспубліцы Беларусь».

Наша сям'я ўжо некалькі разоў карысталася сацыяльнай перадышкай, — распавядае мінчанка Вольга Каспяровіч, чый унук Максім мае асабліваці псіхіфізічнага развіцця. — Заўтра ў Максіма, дарэчы, апошні дзень «перадышкі», і я ўжо пакольце ведаю, што забіраць яго будзе цяжка, ён захоча пабыць там яшчэ. Наш Максім вельмі лялівы. Але пасля «перадышкі» ён па-іншаму пачынае сабе паводзіць: лепш даглядае сябе, лепш ставіцца да бацькоў, менш «спіхуе». Карацей, з ім ужо нашмат лягчэй.

У нас трохпакетная кватэра. У Максіма ёсць свой пакой, у яго шмат цацак, камп'ютар, ноўтбук — усё ёсць. Але гэта бяспэчны вопыт для такога дзіцяці — пабыць у іншай абстаноўцы, з іншымі людзьмі, мець зносіны з такімі ж дзецьмі, які ён сам. Пры гэтым адпачываюць бацькі і адпачывае ён сам. Так што перадышка патрэбна не толькі бацькам, але і дзецям — гэта для іх магчымасць зносін.

ЦЫТАТА ДНЯ

Андрэй КАБЯКОЎ, кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта

«Я не зусім задаволены раішнем у Мінску пытанняў з праблемнымі дамамі. У горадзе з 77 праблемных дамоў, якія лічыліся ў спісе такіх, замест заплачаных да ўводу 58 дамоў здадзены ў эксплуатацыю толькі 45. Як бачым, план не выконваецца. Аднак невырашальных праб-лем няма. Так, калі летам, калі толькі разглядаліся гэтыя пытанні і было цяжка сфармуляваць падыходы, каб разабрацца з дамамі-даўгабудамі, па якіх заказчыкі апынуліся несур'езнымі, наорадчыкі — няздольнымі, праекціроўшчыкі — некаваліфікаванымі, то цяпер у асноўным гэтыя пытанні вырашаны».

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 18.01.2014 г.

Долар ЗША	9570,00 ▲
Еўра	13020,00 ▲
Рас. руб.	286,00 ■
Укр. грыўня	1146,79 ▼

Фота Аляксандра КРЕШЧУКА.

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

СТАКГОЛЬМ АДМОВІЎСЯ АД ПРАВЯДЗЕННЯ АЛІМПІАДЫ-2022

Пра гэта заявіла Умераная кааліцыйная партыя, якая займае вядучае становішча ў кіруючай кааліцыі «Альянс за Швецыю». У заяве партыі гаворыцца, што арганізацыя спабароніцтваў запатра-буе вялікіх інвестыцый у будаўніцтва новых спартыўных збудаван-няў, якія не спатрэбяцца пасля завяршэння гульні, паведамляе Reuters. Раней з аналагічнымі заявамі выступілі хрысціянскія дэ-макраты, Партыя левых і Ліберальная. У лістападзе 2013 года Міжнародны алімпійскі камітэт абвясціў, што за правядзенне Алімпіяды-2022 будзе змагацца шэсць гарадоў. Пасля самаадрыву Стакгольма барачыбу за права арганізаваць спабароніцтвы праця-нуць пяць кандыдатаў: Пекін, Осла, Алматы, Львоў і Кракаў. Сталіца Алімпіяды-2022 будзе названа 31 ліпеня 2015 года.

У КІТАІ ЗАБАРАНІЛІ ПАВЫШАЦЬ «ГОЛЫХ ЧЫНОЎНІКАЎ»

Кіраўніцтва Камуністычнай партыі Кітая абвясціла пра ўзмацненне кампаніі супраць так званых «голых чыноўнікаў» — патэнцыйна карумпаваных дзяржаўных служачых і партыйных функцыянераў, чые мужы, жанкі або дзеці пражываюць за мяжой, піша The Guardian.

Новыя дырэктывы КПК забараняюць павышаць у пасадах тых, чые блізкія сваякі жы-вуць за мяжой, з-за высокай рызыкі злоўжыванняў сродд гэтай катэгорыі чыноўнікаў. Па афіцыйных звестках, да 80 адсоткаў карупцыйных прапарашэнняў здзяйсняецца тымі, у каго дзеці, жанкі ці мужы пражываюць за мяжой. Звычайна членаў сям'і выкарыстоў-ваюць для вываду за мяжу і легалізацыі сродкаў, незаконна атрыманых у Кітаі. З гэтага часу павышэнне па службе будзе прывілей толькі «маральна ўстойлівых» чыноўнікаў і партфункцыянераў, чые сем'і пражываюць разам з імі ў Кітаі. Спыніцца кар'ера і тых дзяржслужачых, хто недастаткова эфектыўна працуе і лабіруе інтарэсы прыватных кампаній за грошы.

ISSN 1990 - 763X

14009

917719901763008

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

НАЗАРБАЕЎ ПРЫЗНАЎ ПАЎВЕКАВОЕ АДСТАВАННЕ КАЗАХСТАНА АД ЗАХАДУ

Казахстан «разам з Саветцкім Саюзам» адстаў ад Захаду на 50 гадоў, аднак у перспектыве здоль-ны ўвайсці ў тры-цятку развітых краін свету. Пра гэта, як перадае TengriNews.kz, заявіў кіраўнік рэспублікі Нурсултан Назарбаеў, выступаю-чы са штогадовым пасланнем народу.

«Калі мы не жадаем быць на завуголі развітай сусветнай эканомікі, мы павінны пераскочыць бар'ер. Я абсалютна веру гэтайму — Казахстан гатовы вырашаць такія задачы», — заявіў прэзідэнт, дадаўшы, што Казахстан ужо мае рэсурсы і кадры для рашэння гэтай маштабнай задачы. У якасці арыенціра Назар-баеў прапанаваў выкарыстоўваць паказчыкі краін Арганізацыі эканамічнага супрацоўніц-тва, на якія прыпадае 60 адсоткаў сусветнай эканомікі.

Саму праграму па ўваходжанні Казахстана ў лік развітых дзяржаў прэзідэнт прапанаваў разбіць на два этапы, першы з якіх завершыцца ў 2030, а другі — у 2050 годзе. За гэты час, па задуме Назарбаева, у краіне павінна быць створана навукаёмкая мадэль эканомікі, амаль удвая павялічаны аб'ём інвестыцый, а сярэд насельніцтва «пераважную долю паві-нен склаці сярэдні клас».

КОРАТКА

У Мінску пачалі заліваць каткі для масавага катання — умовы надвор'я ўжо да-зваляюць. Усяго ў сталіцы гэ-тай зімой з'явіцца 80 каткоў для масавага катання.

Супрацоўнікі таварыства выратавання на водах бу-дучы кантраляваць акунан-не ў палонку на Вадохрышча. Мінчане змогуць зрабіць гэта на Цяньжымскім і Заслаўскім ва-дасховішчах, а таксама ва-дасховішчах Дразды і Піці, Камсамольскам возеры, во-зеры Вяча. У рэгіёнах, апроч вадасховішчаў, на якіх пра-цуюць выратавальныя стан-цыі і пасты, падрыхтаваны дадатковыя месцы, на якіх будуць арганізаваны дзяжур-ствы выратавальнікаў.

Лепшы парыльшчык у Беларусі, бронзавы прызёр Міжнароднага чэмпіянату па парані ў Літве Генадзь Мароз правядзе майстар-класы на Вадохрышча ў Дрыбінскім раёне ў Багда-навай сядзібе. Ён азнаміць з прыпыткамі і метадыкамі парання, сакрэтамі падры-тоўкі парыльні і запарвання веннікаў, асноўнымі рухамі парання, асновамі масажу ў лазні.

ЛЕПШ НЕ РЫЗЫКАВАЦЬ

Дзяржаўнаінспекцыя рэка-мендуе ўстрымацца ад па-ездкаў на асабістым транс-парце (асабліва на далёкія адлегласці) ў сувязі з пра-гназуемымі маразамі (да мі-ну 20 градусаў). Аб гэтым паведаміла БЕЛТА старшы інспектар па асаблівых да-ручэннях упраўлення ДАІ Міністэрства ўнутраных спраў Ганна БАНДЫК.

У выпадку крайняй неабход-насці ДАІ раіць грамадзянам перад адпраўленнем у дарогу ўважліва правесці аўтамабіль і перакананца ў яго тэхнічнай спраўнасці. Абавязкова неабход-на правесці ўзровень тэхнічных вадкасцяў у аўтамабілі. Асаб-ліваю ўвагу трэба звярнуць на спраўнасць акумулятара. У бакчу шклоабмывальніка павінна быць заліта зімовая незамярзальная вадкасць, а на колах — зімовая гума. Важна не забыць узяць у дарогу тэрмас з гарачым чаем, зараджаны мабільны тэлефон, букіровачны трос і лапату.

Вадзіцелі павінны памятаць аб безгававорачным выкананні Правіл дарожнага руху і заха-вання павышаных мер бяспе-кі на непрадказальнай зімовай дарозе. Выбіраць бяспечную хуткасць руху трэба з улікам стану праезнай часткі і кан-

крэтнай сітуацыі на дарозе. Ча-сам яна можа не перавышаць і 20 км/гадз. Пры яздзе нават на невялікай хуткасці галалёд не да-руе рэзкасці ў руху ні пры пера-ключэнні перадач, ні пры разгоне, ні пры манеўраванні. Таму трэба пазбягаць рэзкіх тармажэнняў, асабліва на закружленых дарог, павялічыць дыстанцыю і бака-вы інтэрвал руху, адмовіцца ад абгану. Асабліва небяспечны галалёд на мастах, эстакадах, высокіх насыпах, а таксама на па-даездах да прыпынкаў грамад-скага транспарту, скрыжаваннях і пераходах. Лёд тут утвараец-ца нярэдка нават тады, калі яго няма на астатніх участках даро-гі. Тармазіць на такіх участках вельмі небяспечна, лепш загалда знізіць хуткасць руху.

Пры любым заваловенні руху (рухавіком або тармазамі) вадзі-целю трэба папярэдзіць аб сваіх намерах аўтамабілі, якія едуць за ім, злёгка крануўшы некалькі разоў педаль тармаза нагой, не турмазіць, а толькі ўключаючы стоп-сігнал.

Асабовы склад дарожна-па-трульнай службы ДАІ арыентава-ны на аказанне дапамогі ўдзель-нікам дарожнага руху (вадзіце-лям і пешаходам) і стварэнне бяспечных умоў руху.

СТАР 2

2 УСІ НАДЗЁННАЕ

ПЫТАННІ АСАБЛІВАЙ УВАГІ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Як вынік, працягнуў беларускі лідар, залішні ціск адчувае на сабе гарадская інфраструктура. З-за вялікай колькасці транспарту на вуліцах з’явіліся заторы, абвастралася праблема далучэння да камунальных сетак новых прадпрыемстваў і жылых дамоў. У той жа час ва ўсіх рэгіёнах краіны адзначаецца адток працоўных рэсурсаў з сяла, адбываецца памяншэнне колькасці сярэдніх і малых гарадоў, скарачэнне іх эканамічнага патэнцыялу. «Асабліва інтэнсіўна гэтыя працэсы працягваюцца ў Мінскай вобласці. У сувязі з гэтым першачарговай значнасць набывае пытанне аб узгодненым тэрытарыяльным развіцці сталіцы і цэнтральнага рэгіёна», — лічыць беларускі лідар.

Разам з тым Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што і ўнутры Мінскай кальцавой аўтадарогі яшчэ ёсць участкі, якія могуць быць аддадзены пад забудову. «Гэтыя зямельныя участкі павінны быць выстаўлены на аўкцыён і сумленным чынам рэалізаваны», — запатрабаваў Прэзідэнт. У сувязі з гэтым кіраўнік дзяржавы даў даручэнне кіраўніку Адміністрацыі Андрэю Кабякову сумесна са старшынёй КДК Аляксандрам Жабосонам і дзяржсакратаром Савета Бяспекі Аляксандрам Міжуревым пракантраляваць гэты працэс, каб ён быў выключна празрыстым і сумленным.

Таксама Прэзідэнт заявіў, што незадаволены падыходамі да рэалізацыі праекта «МінскСіці».

Курсавая розніца

ЧУТКІ АБ ПАСЛАБЛЕННІ ЕЎРА…

…пачалі з’яўляцца на валютным рынку. Ёсць думка, што самой ёўразоне не патрэбн моцны еўра. І нават не з-за знешняга гандлю, які і так надзірна сьмя адчувае, а з-за абслугоўвання даўгоў. Іх шмат, таму давядзіцца стрымліваць эканамічны рост.

На мінулыя тыдні мы прадстаўлялі меркаванні аналітыкаў на конт росту еўра. Цяпер жа сітуацыя іншая. Відца, тым, каму выдана ці адно, ці другое, цягнуць коўдру на сябе. Значыць, будзем кажаць — час пакажа. Адносна беларускага рубля еўра вырас на 40 рублёў (плюс 0,3%) да 13020. Долар таксама падаражаў — на 30 рублёў (плюс 0,3%) да 9570. Чарговы раз патамней расійскі рубель: на 1,5 грашовы адзінкі (мінус 0,5%) да 286. Магчыма, на слабасць «расіяніна» паўплывала зніжэнне цаны на нафту.

Уладзіслаў КУЛЕЦКІ

ПЕРАДЫШКА ДЛЯ МАМ

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар.)

Скарыстацца сацыяльнай перадышкай можна, загадзя напісаўшы заяву, запоўніўшы анкету пра сваё дзіця, а таксама падаўшы медыцынскую даведку аб тым, што ваш малы не хварэў апошнія тры дні на інфекцыйны захворванні. Пасля гэтага з вамі заключача дагавор і пазнаёміць ваша дзіця з медсястрамі і абязкова — з сядзелкай, якая будзе яго даглядаць. Догляд ажыццяўляецца за кошт сродкаў хоспіса.

○○○

Са студзеня мінулага года семі, якія пражываюць у Мінскай вобласці і ў Мінску, могуць адправіць сваё дзіця-інваліда ў Івянецкі дом-інтэрнат для дзяцей-інвалідаў з асабліваціма фізічнага развіцця (Валожынскі раён) — на тэрмін да 28 дзён.

○○○

Сацыяльная перадышка з пачатку мінулага года даступная ў Гомельскай вобласці — на базе Бабіцкай дапаможнай школы-інтэрната Рэзьчыцкага раёна. Бабіцкая дапаможная школа-інтэрнат — дзяржаўная ўстанова, у якой пражываюць і навучваюцца дзеці-сіроты і дзеці, якія засталіся без апекі бацькоў. Тут добрыя ўмовы для аддачыню і рэабілітацыі.

Варта падкрэсліць, што паліцу сацыяльнай перадышкі не прадугледжвае адмову бацькоў ад дзяцей.

— Нашы дзеці сямейныя, яны горача любімыя сваімі бацькамі. Бацькі перадаюць нам іх на пэўны час з прычыны сваіх абставін, — кажа кіраўнік праекта ў Беларускім дзіцячым хоспісе Тамара Рэшка. — І мы дзіця не лечым, а прапаноўваем догляд, стварэнем спакойную, утульную абстаноўку…

Колькі будзе каштаваць?

Нічога бясplatнага, як вядома, не бывае. Сацыяльная перадышка — дарэгага паслуга, яна не можа быць дарэчышняй для ўсіх. У рамках праекта яна прапаноўвалася сям’ям яна прапаноўвалася сям’ям бясплатна. Цяпер, калі праект скончаны,

ВАЙНА СУПРАЦЬ НАРКОТЫКАМ

Днямі Прэзідэнтам быў падпісаны Дэкрэт № 1 «Аб некаторых пытаннях дзяржаўнага рэгулявання абарачэння насення маку». Дакумент устанавляе жорсткія правілы абароту гэтага тавару на тэрыторыі краіны. Многія ўспрыялі яго як вялікую перамогу ў барацьбе з наркотыкамі. Чаму?

Небяспечны і амаль непераможны наркотык

Справа ў тым, што насенне маку часта з’яўляецца сыравінай не толькі для кандытарскай індустрыі, але і для стварэння небяспечнага цяжкага наркотыку з групы апіятуў — так званых «бубак». Гэта адбываецца, калі ў ходзе вытворчасці насення яны дрэнна ачышчаюцца ад макавай саломкі і млечнага соку, які і з’яўляецца асновай для такіх наркотыкаў, як морфія, опіум, какадэн і іншыя.

Няясная сыравіна трапляе на рынак, распазнаецца спажываўцамі наркотыкаў, набываецца ім і працоўваецца спецыяльным чынам у хатніх умовах. У выніку атрымліваецца наркотык, які не толькі выклікае цяжкую залежнасць,

але і вядзе да хуткай дэградацыі здароўя наркамана з-за шкодных прыемшак, якія выкарыстоўваюцца пры падрыхтоўцы зеляня.

Паводле ацэнак ААН, Міністэрства аховы здароўя і Міністэрства ўнутраных спраў Беларусі, каля 80 адсоткаў нарказалежных у краіне ўжываюць апіяты. З іх значная частка «сядзіць» менавіта на «бубках». Іншыя, больш замомжныя — на гераніе, які праходзіць праз ная ку краіну па шляху з Афганістана ў Еўрапейскі саюз — самыя вялікі рынак гэтага наркотыку.

Папулярнасць «бубак» ў Беларусі звязана са спалучэннем двух фактараў. З аднаго боку, бізнес на «брудным» маку досыць прыбытковы, каб ім займацца. З другога — да 14 студзеня 2014 года ніякага пакарання для тых, што гандлюе гэтай наркасываранай, заканадаўствам прадугледжана не было. Менавіта таму вялізнае колькасць людзей — ад рэспектабельных аптовых пастаўшчыкаў да маргінальных вулічных гандляроў — былі цягнуты ў гэты бізнес на смерці.

Здавалася б, што складанага ў тым, каб узяць пад кантроль пастаўкі такога спецыфічнага тавару, як насенне маку? Але шмат гадоў запар ніякіх захадаў у гэтым кірунку не рабілася.

Дзеці адной зямлі

ЯК У ДОБРАЙ ЧАРОЎНАЙ КАЗЦЫ…

Новы міжнацыянальны праект, які распачынаецца ў хуткім часе, прыцягне да чытання не толькі дзяцей, але і іх бацькоў, і можа стаць сапраўдным здабыткам нашай нацыянальнай культуры

Прынамсі, так лічыць яго ініцыятар кіраўнік аналітычнага цэтра Есоом Сяргей МУСІ-ЕНКА. «Звязда» наядуна піса- ла пра тое, што ён выступіў з ідэяй выдаць зборнік «Казкі шматнацыянальнай Беларусі», у якім будуць сабраныя казкі тых народаў, што пражываюць на тэрыторыі нашай краіны. Ініцыятыва выклікала вялікую цікавасць, у тым ліку і ў чытачоў «Звязды». Мы папра- сілі Сяргея Мусяенку расказаць пра яе больш падрабязна.

— Гэтая ідэя ўжо на этапе абмеркавання сапраўды выклікае шмат станоўчых водгукаў, — дзеліцца Сяргей Рыгоравіч. — Упаўнаважаны па справах ралігій і нацыянальнасцяў Леанід Гуляка яе падтрымаў, у бліжэйшы час у апарце Упаўнаважанага пройдзе нарада з удзелам каля трыццаці кіраўнікоў нацыянальна-культурных аб’яднанняў, на якой абмяркуем дэталі рэалізацыі гэтага праекта. Падтрымаў ідэю выдання падобнай кнігі і старшыня Саюза пісьменнікаў Беларусі Мікалай Чарніцэ.

Звычайна праекты сацыяль-най накіраванасці сутыкаюцца з праблемай фінансавай. Але гэта, здаецца, не пра нашу ідэю. Першапачатковы ўнёсак у яе рэалізацыю гатовы ўнесці Міжнародны інвацыійны фонд «Новы зрок» з Вялікабрытаніі. Напэўна, не заста-нуцца ўбаку і дыяспары.

На такім узроўні нічога падобна-га ў Беларусі яшчэ не выдава-

Вынік тыдня

ПАЛІТЫЧНАЕ ЖЫЦЦЁ НАБІРАЕ АВАРОТЫ

Астролагі папярэдзілі нас, што год Княя будзе годам высокіх хуткасцяў і імклівых маршаў. І хоць па кітайскім календары мы яшчэ працягваем жыць у годзе Змія, многія ўжо паспелі зразумець, што ў наступныя дванаццаць месяцаў сумаваць не прыйдзецца.

Чарговае абвастрэнне:

Украіна, Еўрасаюз і ЗША

Мінулы тыдзень адзначыўся абвастрэннем сітуацыі ва ўкраінскай сталіцы. 11 студзеня адзін з лідараў мясцовай апазіцыі Юрыі Луцэнка атрымаў сур’ёзныя траўмы падчас сутыкнення з байцамі «Беркута». Гэта паслужыла дадатковай падставай для ЗША далей распусціць пытанне аб увядзенні санкцый супраць украінскай чыноўнікаў. Яшчэ ў снежні 2013 года Сенат Злучаных Штатаў прыняў рэзалюцыю, якая прадугледжвае магчымае увядзенне санкцый у выпадку працягу «дзяржаўнага гвалту» супраць прыхільнікаў еўрапейскай інтэграцыі. А на мінулыя тыдні члены сенатскага камітэта па замежных справах сенатары Бен Кардзін і Джон МакКейн унеслі ўзгоднены двоекма пяртымі праект закона аб глабальнай адказнасці за парушэнне правоў чалавека («Глабальны акт Магіччыкага»). Ідэалогія дакумента сфармуляваная адным з аўтараў наступным чынам: «Тыя, хто вінаваты ў грубых парушэннях правоў чалавека ў розных краінах свету — ад Зімбабве да Украіны, ад Гандураса да Папуа-Новай Гвінеі — павінны разумець, што іх дзеянні будуць мець наступствы, нават калі нічога не робіцца ў іх краінах».

Усё гэта відавочным чынам заганяе Віктара Януковіча ў тупік. Сутыкаючыся з ціскам на міжнароднай прасторы, які нарастае, а таксама з усё большай агрэсіўнасцю насельнікаў Майдана, пра што сведчаць шматлікія заявы відавочна-цаў (выпадкі агвалтавання, збіцця, катаванняў), прэзідэнт Украіны прапанаваў і правёў праз Вя-рхоўную Раду шэраг законаў, якія ўзмацняюць жорсткасць мер барацьбы супраць экстрэзму, незаконных масавых акцый і іншых падобных дзеянняў. Іншымі словамі, пад ціскам «абарон-цаў правоў чалавека» украінскае кіраўніцтва вымушана гэтыя самыя правы абмяжоўваць для таго, каб абараніць жыццё і здароўе большасці грамадзян краіны. У адказ на гэта амерыканскі пасол Джэфры Пятэ заявіў аб магчымым пера-глядзе Вашынгтона яго адносіны з Киевам.

Паралельна працягвае разгортвацца «шпён-скандал» у Еўропе, выкліканы публікацыямі сакрэтных дакументаў амерыканскіх спецслужбаў. Гэты скандал вядзе да наглыбнення неадве-ру паміж Еўрасаюзам і ЗША. Эксперты Старога Свету ўжо загаварылі аб тым, што абарона перса-нальных звестак можа стаць важнай тэмай у кан-

Супраць «бубак», але не супраць кулінарны

Прэзідэнцкі дэкрэт з такім становішчам спраў пакоńczyў. Самае гаюнае, што сёння аптвы ган-даль насеннем маку ажыццяўляю-цца толькі ўпаўнаважанымі дзяр-жавыя арганізацыямі. А тых, хто выкарыстоўваюць насенне для вытворчасці або рознічнага ганд-лю, павінны набываць іх толькі ў гэтых арганізацыі. Па сутнасці, на «уваходзе» на тэрыторыю краіны ствараецца фільтр у выглядзе ўпаўнаважаных арганізацыі, якія па законе адказваюць за якасць увазной сыравіны. А аптвы ган-даль унутры краіны набывае від-галды піраміды, усярэдзіне якой «гарызантальнае» перасоўванне забаронена. Дзякуючы гэтаму не толькі лягчэй выявіць «брудны» мак, але і робіцца магчымым ад-сачыць «гісторыю» яго пранікнен-ня на рынак.

Адразу варта адзначыць, што прынятыя захады ніякага негатыў-нага ўздзеяння на задавальненне кулінарных патрэб беларусаў не акажуць. Мак з крам не знікне, даражэй не стане. Канчатковы спажывец змены новых правілаў наогул не заўважыць. Калі толькі гэта не спажывец «бубак».

Вайна супраць наркотыкаў

Толькі пачынаецца

Прынятыя захады супраць незаконнага абарачэння «бруд-нага» насення маку, безумоўна, з’яўляюцца важнай перамогай, якая выводзіць Беларусь на адно з першых месцаў па постаставайкай барацьбе ў справе барацьбы су-праць наркотыкаў.

Але адначасова вельмі важна разумець, што гэта толькі пачатак шляху.

Нават для «легальнай» нарка-маніі ў нашай краіне да гэтага часу

У тым, што паўдзельнічаць у ім заходучь многія нацыянальна-культурныя аб’яднанні, можна нават не сумнявацца. Але як быць з ідэн-тычнымі па сюжэце казкамі, калі некалькі дыяспар будуць выдаваць іх за свае народныя? Сяргей Му-сяенка такую верагоднасць не ад-маўляе, але лічыць, што ў гэтым ёсць нават станоучы момант: мож-на правесці цікавае даследаванне, падключыць да дыскусіі спецыя-лістаў, уршэц, змясціць некалькі варыянтаў адной і той жа казкі ў розным выкладанні, падкрэсліва-чы нацыянальныя асаблівасці і адрозненні. Можна, гэта крыху пры-блізіць нас да разумення таго, чым мы адрозніваемся ад суседніх на-родаў? Што датычыцца беларус-кіх і рускіх народных казак, якія ў

Акрамя аб’яднальнага моманту, ёсць у гэтай задуме яшчэ адзін важ-ны для грамадства падтэкт: дзеці і бацькі, якія, несумненна, заходучь да-памагаць, будуць чытаць. Не глядзец-на манітор камп’ютара ці ў экран тэле-візара, а менавіта чытаць, развіваць вобразнае мысленне — бо каб нама-ляваць, троба напісаць гэта ўявіць. А калі ўлічыць, што чытаць яны будуць толькі казкі пра любоў, прыгажосць, бяспрычную перамогу добра (гэта яшчэ адна абязкоўка ўмова праекта), дык можна сказаць і пра тое, што добрых будам, спю і спраў дзякуючы яму на нашай зямлі стане больш.

Паводле папярэдняй дамоў-ленасці, працаваць над гэтым праектам з наступным выданнем зборніка будзе выдавецкі дом «Звязда». На старонках жа газе-ты «Звязда» і на нашым сайце чытаць у хуткім часе знойдуць умовы, на якіх будуць прымацца да разгляду казкі і малюнкi. Мы мяркуем таксама публікаваць са-мыя цікавыя і нечаканыя творы ўдзельнікаў праекта.

Заставайцеся са «Звяздой»! Будзе цікава — мы гарантуем! Алена ЯЛУКОВІЧ

Праца аб’ядае часткі творчай і цікавай. Асабліва калі атрымаецца падключыць да яе тых, для каго, уласна, яна ў большай ступені і ро-біцца. — дзіцэй.

На такім узроўні нічога падобнага ў Беларусі яшчэ не выдавалася. Паводле задумкі, гаюнаў «фішка» кнігі ў тым, што яна будзе па-сапраўднаму народнай.

зборніку абавязкова будуць, тут таксама на першым месцы будзе стаяць пошук — каб казка была арыгінальная, няведомая дагэтуль шырокаму чытачу.

Праца аб’ядае часткі творчай і цікавай. Асабліва калі атрымаецца падключыць да яе тых, для каго, уласна, яна ў большай ступені і ро-біцца. — дзіцэй.

зборніку абавязкова будуць, тут таксама на першым месцы будзе стаяць пошук — каб казка была арыгінальная, няведомая дагэтуль шырокаму чытачу.

Праца аб’ядае часткі творчай і цікавай. Асабліва калі атрымаецца падключыць да яе тых, для каго, уласна, яна ў большай ступені і ро-біцца. — дзіцэй.

зборніку абавязкова будуць, тут таксама на першым месцы будзе стаяць пошук — каб казка была арыгінальная, няведомая дагэтуль шырокаму чытачу.

Праца аб’ядае часткі творчай і цікавай. Асабліва калі атрымаецца падключыць да яе тых, для каго, уласна, яна ў большай ступені і ро-біцца. — дзіцэй.

зборніку абавязкова будуць, тут таксама на першым месцы будзе стаяць пошук — каб казка была арыгінальная, няведомая дагэтуль шырокаму чытачу.

Праца аб’ядае часткі творчай і цікавай. Асабліва калі атрымаецца падключыць да яе тых, для каго, уласна, яна ў большай ступені і ро-біцца. — дзіцэй.

зборніку абавязкова будуць, тут таксама на першым месцы будзе стаяць пошук — каб казка была арыгінальная, няведомая дагэтуль шырокаму чытачу.

Праца аб’ядае часткі творчай і цікавай. Асабліва калі атрымаецца падключыць да яе тых, для каго, уласна, яна ў большай ступені і ро-біцца. — дзіцэй.

зборніку абавязкова будуць, тут таксама на першым месцы будзе стаяць пошук — каб казка была арыгінальная, няведомая дагэтуль шырокаму чытачу.

Праца аб’ядае часткі творчай і цікавай. Асабліва калі атрымаецца падключыць да яе тых, для каго, уласна, яна ў большай ступені і ро-біцца. — дзіцэй.

зборніку абавязкова будуць, тут таксама на першым месцы будзе стаяць пошук — каб казка была арыгінальная, няведомая дагэтуль шырокаму чытачу.

Праца аб’ядае часткі творчай і цікавай. Асабліва калі атрымаецца падключыць да яе тых, для каго, уласна, яна ў большай ступені і ро-біцца. — дзіцэй.

Каштоўная маёмасць

Маюць зямлю, а прадаюць «золата»

У бліжэйшую пятніцу плануецца правядзенне чарговага аўкцыёну па продажы зямельных участкаў у прыватную ўласнасць грамадзян у Мінскай раёне. На гэты раз 24 студзеня кліентам будзе прапанавана 26 лотаў ад Ждановіцкага, Круціцкага, Лугаваслабодскага, Мачулішчанскага, Міханавіцкага, Смахвалавіцкага сельсаветаў і г. Заслаўе.

Даволі прывабныя зямельныя участкі працягвае рэалізоўваць Ждановіцкі сельсавет у аграгарадку Ратамка. Тут па самым вялікім старта-вым кошце на таргі выстаўлены ўчастак №16 (электрычнасць і газ) — 257 млн рублёў, што адпавядае амаль 27 тысячам долараў. Яшчэ два участкі ў квартале №1 (без камунікацый) выстаўлены на аўкцыён за 183 млн і 201 млн рублёў.

Круціцкі сельскі Савет будзе рэалізоўваць 3 зямельныя участкі ў вёсках Вербічкі і Пляцёўшчына. Участак у Пляцёўшчыне (праведзены газ) мае пачатковы кошт у памеры 95 млн рублёў. Участкі ў вёсцы Вербічкі без камунікацый, таму і прапануюцца танней — па 76 млн рублёў кожны. Тры зямельныя надзелы без камунікацый выстаўлены на продаж у Мачулішчак па 64 млн рублёў.

Адразу 4 зямельныя участкі будзе рэалізоўваць Міханавіцкі сельса-вет, з іх 3 — у Міханавічах 1 і — у вёсцы Бярэзіна. Участкі ў Міханавічах маюць электрычнасць і газ, таму і выстаўлены за 105 млн (2) і 108 млн (1) рублёў. Участак у Бярэзіне мае толькі электрычнасць (64 млн руб-лёў). Смахвалавіцкі сельсавет прапанае 4 зямельныя участкі ў вёсках Беліца (1), Слабада (2) і Цішоўкі (1). Тут няма ніякай інфраструктуры, а стартавы кошт іх складае ад 47 да 169 млн рублёў.

Самую вялікую колькасць лотаў (18) выставіў на аўкцыён горад Заслаўе. Тут усе участкі маюць камунікацыі і выстаўлены на таргі па стартавым ценні-ку ад 157 да 234 млн рублёў. Заявы ў ісе неабходныя для ўдзелу ў аўкцыёне дакументы прымяоцца арганізатарам таргоў толькі да 20 студзеня.

Асобныя эксперты ад з’рнува нерухомага прагназуюць, што ў сувязі з апошнімі заявамі па тэме эгортвання масавага будаўніцтва жылыя ў сталіцы, зямельныя участкі на аўкцыёне будуць карыстацца ажыятажным попытам.

Сяргей КУРКАЧ

ГРОДЗЕНСКІЯ ДЗЕЦІ ПЕРАКЛАЛІ ПЕСНЮ THE BEATLES «ALL YOU NEED IS LOVE» НА МОВУ ГЛУХАНЯМЬХ

16 студзеня прыхільнікі «бітлю» з усяго свету ўвесь дзень круцілі ў плэраэх выклічона «Yesterday», «Yellow Submarine», «Let It Be» і іншыя хіты славауй «лівер-пульскай чвэрцік».

У Беларусі дзень знакамітых лівер-пульцаў быў адзнача-ны з вялікім натхнен-нем. Не абшлось і без кранальных мо-ментаў. Вучні гро-дзенскай школы-ін-тэрната для дзяцей і парашэннямі слыху выканалі танец пад кампазіцыю «All You Need Is Love» ў цэнт-ры горада ў сэрцы, выкладзеным плёсткам рух. Больш за тое, яны пераклалі гэтую песню на мову глуханямы!

У Мінску бітламаны святкавалі на трыб’ют-канцэрце ў клубе «RE:PUBLIC», дзе прагучалі ўсе хіты «Бітлю». Улетку гэтую і іншыя знамальныя даты ўзадаюць яшчэ раз на штога-довым фестывалі «The Beatles Fest» на хутары «Шаблі», які стаў сапраўднай з’явай для беларускіх (і не толькі) фанатаў «ліверпульскай чвэрцік».

Ярчай за ўсё адсвяткавалі дзень сваіх куміраў жыхары Ліверпуля. У клубе Cavegn, на сцэне якога паўстагоддзя таму адбыліся першыя выступы квартэта, на працягу ўсяго чваярга выступалі музыкі, выконваючы хіты «Бітлз». Акрамя выступлаў у клубе, увесь дзень па асноўных мясцінах, якія захоўваюць памяць пра «бітлаў», курсіраваў аўтобус. Святкаванні ў гонар The Beatles працягнуцца ў горадзе на працягу ўсяго года.

З 2001 года па рашэнні ЮНЕСКА 16 студзеня адзначаецца Сусветны дзень The Beatles. Дата, вядома, выбрана не выпадко-ва. 16 студзеня 1957 года ў Ліверпулі адбылося адкрыццё клуба Cavegn, дзе і дэбютавалі легендарныя брытанцы.

Таксама ў гэты дзень адбылася яшчэ адна значная падзея ў біяграфіі «ліверпульскай чвэрцік» — у 1964 годзе часопіс «Cashbox» прысвоіў песні «I Want To Hold Your Hand» першае месца ў амерыканскім хіт-парадзе, пасля таго як гэты сінгл разышоўся мільённым тыражом усяго за 10 дзён. Атрымліва-ецца, сёлета і ў гэтай падзеі паўвекавы юбілей.

Ілья КАТУСАЎ.

ДАРЭЧЫ ВІПАЎ СНЕГ — ДА СВЯТА! У гэтыя выхадныя Беларусь далучыцца да святкавання Сусветнага дня снегу. Па ўсёй краіне павінны прайсці «снеж-ныя фестывалі», падчас якіх дзеці і дарослыя прымуць удзел у саборніцтвах на каньках, лыжах і снубордах.

Па інфармацыі прэс-службы Міністэрства спорту і турызму, у многіх гарадах і ўсіх населеных пунктах запланаваны спартыўна-масавыя мерапрыемствы, прымеркаваныя да пра-вядзення рэгіянальных этапаў рэспубліканскіх саборніцтваў срод дзяцей і падлеткаў па біятлоне, лыжных гонках і страль-бе з нэўматычнай вінтоўкі «Снежны снайпер», а таксама да рэспубліканскага зімовага фізікультурна-спартыўнага свята «Беларуская лыжня» і саборніцтваў па лыжным спорце срод дзяцей і падлеткаў па месцы жыхарства, сельскіх жыхароў, дзіцяча-юнацкіх спартыўных школ.

Акрамя спорту, усіх удзельнікаў і гасцей чкаюць конкурсы, віктарыні, канцэрты і смачныя ласуны. Праграма ў кожнай мясцовасці свая. Так, напрыклад, у Мінску святкаванне пач-нецца 19 студзеня а 12 гадзіне на базе гарналыжнага цэнтара «Сонечная даліна».

Ганна ГАРУСОВІЧ.

Мастак з Гомеля Валерый Ляшкевіч 20 гадоў жыў на вуліцы

А днямі ў Нацыянальным мастацкім музеі адбылося адкрыццё яго выставы

Прэ'ера ВЕНДЭТА НАВАГРАДСКАГА ГАТУНКУ

Як спыніць кроўную варожасць:
варыянт Адама Міцкевіча прапанаваў Купалаўскі тэатр

Маладому графу ёсць за што помсціць шляхціцу Тадэвуш: кроў прадстаўніка роду Гарэшкаў на яго бацьку, ды і маёмасць — замак — трэба вяртаць. І ніякі перамоў! Калі трэба, мячы дастаць гатовыя ўсе: тыя, хто за Сапіцаў, і тыя, хто за Гарэшкаў. Гонар жа роду абараніць трэба. Кроў праліцца. Але не толькі гаспадароў гэтых земляў... Здаецца, што ўсё безнадзейна: пазбавіцца адзін аднаго. Дзячэй габляюць прытомнасць, імкнучыся спыніць сваіх каханых. Але гэта не тое, што насамрэч можа іх спыніць...

Пра тое, што можа іх спыніць, напісаў паэт Адам Міцкевіч у 30-я гады XIX стагоддзя, калі знаходзіўся ў Парыжы. Можа, таму, што праз пэўны час і на адлегласці было больш адчуваць тое, што стала глебаві для стварэння пазмы «Пан Тадэвуш», буйнога эпічнага твору свайго часу.

На адлегласці Міцкевіч фактычна прызнаваўся ў любові да сваёй радзімы, узгадваючы міліяны краёў, жыццёвы ўклад, традыцыі бласед, палавання, дух замкаў і вёсчак, сустрэч у карчме ці на балі... Тое, што паўстае з пазмы, нават калі сочыць у ёй за развіццём фэбулы: адносіны, перыпетыі каханых і варожасці галоўных герояў. І разумела: усе яны прыдуманы ім толькі для аднаго: каб расправіцца пра Любоў. Пра высокую любові да Радзімы, якая прымірае тых, хто не хоча прымірацца. Але праз якую лепш разумеш сутнасць чалавечага каханья да жанчыны — бо рознае разуменне любові да радзімы таксама дапамагае людзям утвараць пары. Міцкевіч распавяў пра тую любові, якая ў нейкія моманты вымагае ад чалавека поўнага адрачэння ад сябе, сваіх інтарсаў, выгады, зручнасці. І тады становіцца не важна, якая дэўжыня і наогул будучыня твай дарогі ў гэтым свеце, таму што важна тое, што важна для Яе. Галоўнае — будучыня любімай краіны, памяць пра якую жыве нават

4. Добра, што ёсць магчымасць чытаць творы Адама Міцкевіча ў перакладзе на беларускую мову. Добра, што ёсць магчымасць далучацца да яе праз тэатральныя пастаноўкі яго пазэм «Дзяды» («Тэатр «Ч» і «Пан Тадэвуш» (Купалаўскі): заўсёды ёсць частка людзей, якія аддаюць (на жаль) перавагу візуальнай культуры, ім важна убачыць герояў Міцкевіча. Зразумець паэта праз тэатр — таксама добры варыянт. Ключавое слова тут «зра-зумець». Некаторым бывае дастаткова. І ёсць вялікая частка тэатральных глядачоў, якія звернуцца да самой пазмы — да ці пасля спектакля. І зробіць правільна: таму што лірызм, створаны ў радках пазмы, шматлікіх апісанняў і аўтарскіх адступленняў, на сцэне саступае першынства сюжэту, у якім ёсць чатыры галоўныя героі.

3. Задаволіць цікавасць пэўнай часткі публікі гэтым таксама можна. За каханнем прыгожых пананак з высакароднымі маладымі людзьмі назіраць забавна: тагачасны рамантызм, які Міцкевіч увасобіў у лініі каханых, можа сёння здацца трохі наўмыслай, і акцёры іграюць так, каб гэтую наўмыслай нават падкрэсліць, часам пераводзяць у фарс (ці не з-за сённяшняга нашага лёгкага стаўлення да гэта папучы?). Хоць гэтыя словы і развагі Міцкевіч пісаў абсалютна сур'ёзна ў адпаведнасці з духам часу (рамантызм жа). А развагі, якая хлопца лепш выбраць і чаму, напэўна, па сутнасці мала змяніліся. І сярод сучасных пананак у час прагматызму таксама знойдуцца такія, хто будзе думаць пра тое, наколькі яе выбраннік шчыра любіць радзіму. Таліма, напрыклад, пра Тадэвуша гаворыць: «Сапелкава хавароба://апроч айчыны, нішто не дастадобы». Саперніцтва яго з Графам пачынаецца ж таксама на глебе каханья: адзін сустракае Зоску і захапляецца ёй, і другі на яе вока кінуў. Адзін заляцаецца да Таліма, і другі круціць з ёй. Але ў выніку кожны знайшоў сваю пару па духу. І кожная з пананак гатовая чакаць свайго каханага з ваіны.

тады, калі яе назва не існуе на палітычнай карце свету, як гэта было ў XIX стагоддзі. Таму і ў пазме яна называецца па-рознаму ў залежнасці ад таго, хто пра яе гаворыць.

Патрыятызм, у аснове якога ляжыць вечнае пацудзе любові, — тэма актуальная заўсёды. Рэжысёр спектакля «Пан Тадэвуш» Мікалай Пінін хачеў пагаварыць з намі пра любові да радзімы і выбраў для гэтага выдатны твор, прасякнуты гэтай любовію. Цягам спектакля мы разумеем, што ўкладвалася ў гэтае паняцце ў часы Міцкевіча. Але адна справа — пазма. Зусім іншае — спектакль на драматычнай сцэне. Адначасна ацаніць яго немагчыма. Таму засяродзімся на момантах, якія здаюцца больш важнымі і паказальнымі.

5. Выдатна, што звернулася да цудоўнага твора А. Міцкевіча, якога дагэтуль шмат хто з нашых суграмадзян працягвае па інерцыі лічыць польскім пазэмам. Так, пісаў па-польску, часткова і таму, што сам страціў радзіму, вымушаны быў зехаць і вёсці жыццё эмігранта. І менавіта гэтая пазма найлепш тлумачыць факт біяграфіі аўтара, дазваляе зразумець яго творы: чаму ў іх столькі «нашага» — у згадках пра нейкія традыцыі ці абрады, у назвах і апісаннях краёў, у адлюстраванні гістарычных падзей. «Пан Тадэвуш» — твор пра тое, як можна заставацца патрыятам, нават страціўшы радзіму. Тое, што Міцкевіч дэманстравалі сваім жыццём. І мы яго бачым напачатку — праўда, у выглядзе... помніка, які вядзе гаворку пра культурную адметнасць народа (напрыклад, моўную). Але думаемся, што менавіта ў гэтым народзе няма стаўлення да Міцкевіча як да помніка (хоць помнікі і ёсць): яго ідэі, тэмы, думкі нам яшчэ спасцігаць і чытаць, чытаць...

2. Абодва героі выпраўляюцца на ваіну на баку Налапеона. Граф, падобна да вядомага з гісторыі героя Дамініка Радзівіла, гатовы сфарміраваць сваё войска. Мясцовая шляхта такім чынам мела спадзяванне на адраджэнне свайго краіны. Ксёндз Робака, які ўвесь гэты час увадзіў у курс, што адбываецца ў Еўропе, выканаў місію святара: блаславіў свайго сына Тадэвуша на шлюб. Насамрэч шлюбаві на сцэне два. Усе шчаслівыя і танчальныя пананаз напружэнні паходу з генералам Дамброўскім. На гэтым аўтар пакідае сваіх герояў. Далей у Міцкевіча — эпілог, вельмі ўзнёслае, пранікнёнае і настальгічнае. Шкада, што толькі частка яго высокіх слоў гучыць са сцэны.

1. Адзінае, што заўважаю трактаваў Мікалай Пінін — гэта рэжысёр — менавіта эпілог. Таму што ўвесь спектакль ідзе ўслед за пазмай. «Пан Тадэвуш» паставілі так, як яго маглі б паставіць у XIX стагоддзі, з якога ён родам (хвіта што сучасныя магчымасці сцэны дазваляюць карыстацца тэхнікай і відэапраекцыяй). Па сутнасці, мы ўсё ж маем ілюстрацыю і агульнае ідэйнае пазмы тэатральнымі акцёрамі. Гэта тэатральная пастаноўка паводле класіка Міцкевіча. І пра тое, як любілі радзіму ў XIX стагоддзі. Як гатовыя былі ахвяраваць сабой. Момант ахвяры якраз і паказаны ў пастаноўцы: разбітае напалеонаўскае войска ратуецца ад суровай зімы і моцнага снегу, цягне звергнуць штандары...

0. Гісторыя. Гісторыя і нічога апроч гісторыі. Хоць і хацелася, каб праз гэтую гісторыю падаваліся развагі пра тое, што значыць патрыятызм у XXI стагоддзі. Ці наш беларускі час спыніўся, калі нам усё яшчэ здаюцца дужа магучымі ідэі стагоддзя XIX? Ці жывём? Калі нават у тэатры жыццё паказваецца павольна, інертна і, здаецца, зусім няма ў ім руху...

Жывём. І справы часу назіраем тут жа. Тадэвуш вуснамі акцёра Паўла Харпанчука ў фінале прамаўляе ўзнёслыя словы Міцкевіча з эпілога на фоне брамы, якая на нашых вачах пачынае рассыпацца, пакрывацца мхам, гарыць. Але штосці з рэшткаў тых брам, палацаў, замкаў дагэтуль захоўвае «Той край убогі, цесны, але шчасны/Як Божы свет, быў гэты наш улесны!»

Ларыса ЦІМОШЫК.
Фота Аляксандра ДЗМІТРЫЕВА

І не толькі выставы. Адбыўся яшчэ і паказ дакументальнага фільма «Скрыжаванне» рэжысёра Настасі Мірашнічэнкай пра жыццё, творчасць і філасофію (так-так, менавіта філасофію!) мастака. На гэтае незвычайнае мерапрыемства сабралася даволі шмат народу. Асабліва калі ўлічваць, што мастака добра ведаюць гамлячане, а вось у сталіцы пра яго мала хто чуў. За столькі гадоў жыцця на вуліцы гамлячане прывыклі да Валерыя Ляшкевіча. Заўважаць яны яго, вядома, не

галь Валерыю, чым маглі. І цяпер, безумоўна, я не спадзяюся, што гэты фільм пакажуць па нашым тэлебачанні і не думаю, што на ім змагу зарабіць. Мне важна дапамагчы чалавеку з унікальным унутраным светам, які стаў ужо для ўсёй нашай каманды бліжнім, прыцягваючы да яго асобы і творчасці ўвагу людзей, якія, можа быць, фінансава змогуць яму дапамагчы больш, чым я.

Настасся распавяла, што на прэзентацыі ў Нацыянальным музеі да яе падыходзілі некалькі самавітых людзей, казалі, што будуць думаць, чым могуць дапамагчы мастаку. А я вось у сувязі з гісторыяй Валерыя Ляшкевіча ўсё ўзгадаваў лёс Вінсэнта Ван Гога. Ды і не толькі ж у яго аднаго быў такі трагічны лёс. Калі мастак жывіў у поўнай галечы і заняўбанасці, а праз які дзясятак гадоў пасля яго смерці творы прадаваліся на самых буйных аукцыёнах за велізарныя грошы. Апгаей несправядлівасці...

Пошукі намалёра

Шчыра кажучы, я доўга думала, як напісаць гэты артыкул. Як рэцэнзію на фільм або выставу? Але як можна напісаць проста рэцэнзію, калі фільм Настасі Мірашнічэнкай — гэта хутчэй не твор кінамастацтва, а праява жыцця, спагады і чалавечнасці. Цэлы год выключна на улесныя сродкі ідэі здымачная група фільма (сцэнарыст Алена Антанішчына, рэжысёр Святлана Сокал, аператар Аляксандар Мароз, відазінжынер Варфаламей Курага, аўтар музыкі Аляксей Варсоба з гурта «ПортМан») дапамагала свайму герою, чым толькі маглі, адначасова назіраючы за ім і запісваючы на камеру яго рэальнае жыццё, у якое надзвычайна чытка паверыць звычайнаму чалавеку.

— Пэўны час таму, — распавядае рэжысёрка, — я даведалася пра Валерыя Ляшкевіча і ўсё хацела зняць пра яго фільм. Але ва ўсіх месцах, дзе я ў той ці іншы час працавала, такая тэма для фільма не ўхвалялася. І я стала шукаць спонсара. Але аказалася, што ў Беларусі і спонсара знайсці на такі дакументальныя праекты немагчыма. У нас лепей праспануюць які-небудзь орен айг, чым дапамагуць зняць фільм пра чалавека, які на вуліцы ўсё жыццё пражывіў. У выніку мы вырашылі здымаць фільм самі. Траціліся хіба што на квіты. Ну і так — паесці. Дапама-

Усяго адзнятага матэрыялу, дарчэна, ажно 60 гадзін! І стваральнікам вельмі цяжка было выбраць, што ж пакінуць у фільме працягласцю крыху больш за гадзіну. Так што, калі раней Настасся Мірашнічэнка працавала над дакументальнымі драмамі пераважна для тэлебачання («Звязда» пісала, напрыклад, пра яе фільмы «Легенды Насвіджа» і «Фаўст Радзівіла»), то фі-

перасталі, бо не заўважаць гэтага добрага, усмешлівага, ахайнага (нягледзячы на вулічнае жыццё) дзядулю немагчыма. Ён дрэнна арыентаваўся ў рынковых коштах на мастацтва і прадае свае карціны або рэпрадукцыі проста на вуліцы за «хто колькі дастаць». Стаіць ён заўжды на адным і тым жа месцы — на Кіеўскім спуску ў Гомелі. Як талісман. Як сімвал. Бо Валерый Ляшкевіч здолеў, у адрачэнне ад большасці з нас, перамагчы сістэму ў жыцці, асяродку, сабе.

Настасся распавяла, што на прэзентацыі ў Нацыянальным музеі да яе падыходзілі некалькі самавітых людзей, казалі, што будуць думаць, чым могуць дапамагчы мастаку. А я вось у сувязі з гісторыяй Валерыя Ляшкевіча ўсё ўзгадаваў лёс Вінсэнта Ван Гога. Ды і не толькі ж у яго аднаго быў такі трагічны лёс. Калі мастак жывіў у поўнай галечы і заняўбанасці, а праз які дзясятак гадоў пасля яго смерці творы прадаваліся на самых буйных аукцыёнах за велізарныя грошы. Апгаей несправядлівасці...

Настасся распавяла, што на прэзентацыі ў Нацыянальным музеі да яе падыходзілі некалькі самавітых людзей, казалі, што будуць думаць, чым могуць дапамагчы мастаку. А я вось у сувязі з гісторыяй Валерыя Ляшкевіча ўсё ўзгадаваў лёс Вінсэнта Ван Гога. Ды і не толькі ж у яго аднаго быў такі трагічны лёс. Калі мастак жывіў у поўнай галечы і заняўбанасці, а праз які дзясятак гадоў пасля яго смерці творы прадаваліся на самых буйных аукцыёнах за велізарныя грошы. Апгаей несправядлівасці...

Не гнацца за Рафаэлем

Праўда, сам гомельскі мастак не лічыць сябе нашчасным чалавекам. Гранічна шчыры, не разлаваны і не пакрыўджаны на жыццё, ён захапляе сваёй жыццядарнасцю. Ён кажа, што не гоніцца за Рафаэлем і што ў яго ёсць некалькі такіх карцін, праз якія можа сказаць, што пражывіў не дарэмна.

— Я сімваліст, таму што мяне жыццё прымусіла ім быць, а не таму, што так люблю сімвалізм. Ён проста аналізую, што ў жыцці адбываецца, і адлюстравваю гэта на паперы, — распавядае Валерый Ляшкевіч у фільме «Скрыжаванне».

Усяго адзнятага матэрыялу, дарчэна, ажно 60 гадзін! І стваральнікам вельмі цяжка было выбраць, што ж пакінуць у фільме працягласцю крыху больш за гадзіну. Так што, калі раней Настасся Мірашнічэнка працавала над дакументальнымі драмамі пераважна для тэлебачання («Звязда» пісала, напрыклад, пра яе фільмы «Легенды Насвіджа» і «Фаўст Радзівіла»), то фі-

патлумачыць словамі такія неда-сяжыныя высокія матэрыі. Яго карціны трывожныя і часта цьмяныя. У розных тэмах (аловак, туш, акрыл ды інш.) ён распавядае нам пра свае мітэрыі і клопаты, пра культ грошай і спажывання, які завалоўваў усімі...

— «Чорны квадрат» Малевіча або «Герніка» Пікаса ствараліся не дзеля прыгажосці, так і мае карціны, — тлумачыць мастак. У Нацыянальным мастацкім музеі прадстаўлена 25 твораў мастака. Гэта тыя з 50 карцін, якія прывезла на разгляд спецыялістам-мастацтвазнаўцам рэжысёр

Вольга ЧАЙКОўСКАЯ.

Сцежкамі мастака

ПАВОДЛЕ ЗАКОНУ АХВЯРАВАННЯ

Краіна вачыма збіральніка скарбаў Міхася Раманюка

Мы думаем: героі ў кнігах. У жыцці таксама бываюць, але ў нейкіх складаных перыяды, калі нехта прыходзіць добрае, прыгожае, таленавітае дзеля іншых ці вырашае для сябе праблему выбару так, што хочацца схіліць галаву, захаляцца. Героі — выключныя людзі, думаем мы, апраўдваючыся: не кожнаму дадзена магчымасць праявіць сябе. Але ў кожнага яна ёсць. Стаць героем можна нават тады, калі шчыра і рупліва рабіць нейкую справу — не толькі дзеля сябе і асабістых інтарсаў — на тым месцы, на якое накіраваў цябе жыццё.

Тамі чалавекам быў Міхася Раманюк — навуковец, даследчык, творца. Чалавек апантаны любоўю да Беларусі і яе адметнай культуры. Вандруйнік на роднай зямлі, дзякуючы якому наша краіна мае здабытыя яе найкаштоўныя скарбы, уратаваны ад знікнення ўзоры народнай культуры. «Вандруйнік» — такую назву мае музычна-паэтычна-драматычны твор, які паказваецца на сцэне Белдзяржфілармоніі 22 студзеня. Аўтар — кампазітарка і пастаноўчыца Ларыса СІМОШЫК, якую нашы чытачы могуць ведаць па вялікіх практычных «Апокрыфі», «Курган», «Люцыян Таполя», а таксама па спектаклі-прывячэнні Максіму Багдановічу. З ёй мы размаўляем пра ролі творчай асобы і яе адметны шлях у гэтым свеце.

Прывячэнне

— Міхася Раманюк для мяне — увасабленне гераічнага жыцця. Мы не ўсё заўважаем, не ўсё ведаем, таму што заняты сваім жыццём. Недзе так яно і павінна быць. Але прыходзяць моманты ці даты (70-годдзе з дня нараджэння) як нагода ўгадаць пра чалавека, які гераічна ціха пражывіў сваё жыццё. Цікі гераізм на гэтым і палягае: чалавек застаецца сам-насам са сваім сумленнем і сваім уяўленнем пра тое, як ён павінен наступіць. А пасля яго думкі і рашэнні выносяцца за межы асабістага існавання, і мы міхвоў робім сведкамі сапраўды гераічнага ўчынку альбо жыцця. Жыццё Міхася Раманюка гераічнае і ахвярнае ў дачыненні да Беларусі, для мяне яго ахвярнасць блізка ахвярнасці

Багдановіча. Проста мы не можам гэта да канца ацаніць, таму што ўсё яшчэ блізка, мала прайшло часу. Няма той дыстанцыі, дзе далейгляд ураўнаважваецца, і мы бачым і можам ацэньваць чалавечы скарб, які маем. Нават калі праходзіць час, мы не заўсёды гатовыя належным чынам ацаніць і ўзнаваць тое, што было зроблена ў айчынай літаратуры і мастацтве. Можна назваць шэраг магучых постацяў у беларускай культуры, але шэраг асоб дагэтуль, я лічу, недацэннены нашымі сучаснікамі: Язэп Драздовіч, Алякс Гарун, Максім Гарэцкі, той жа Кузьма Чорны; у музыцы — Мікола Равенскі і кола кампазітараў, блізкіх яму. Але калі ўчытацца ў творы ці пацікавіцца, што зроблена і ў якіх умовах, насуперак чаму, то паўстае жыццё-падзвіг. Якім было жыццё Уладзіслава Сыркомлі, яго неверагоднае каханне! Жыццё, поўнае ўзлётаў і зломнаў пражывіў Юльян Нямцэвіч, які быў пры імператарскім двары, але стаў ад'ютантам Тадэвуша Касцюшкі, перажыў зняволенне ў Петра-Паўлаўскай крэпасці. Столькі асоб, пра якіх хочацца гаварыць, прывясці іх ім творы!

Але такія постаці, які Міхася Раманюк, на маю думку, вельмі супадаюць з цяперашнім часам. Гэта асоба ахвярна, таму мае сумленне, мае жыццёвыя кардынаты не дазволілі мне як творцы працісці міма. Узнікла ідэя асобнага спектакля-прывячэння, які мае назву «Вандруйнік». Заяўка Дзяржаўнага аркестра РБ была падтрыманая мастацкімі саветамі філармоніі і на ўзроўні Міністэрства культуры.

Міхася Раманюк быў выдатным мастаком, этнографам, заснавальнікам часопіса «Мастацтва», чалавекам, які беларускімі традыцыйнымі строймі здолеў здзівіць Пярды і Лівн. Але паказальны адзін момант у біяграфіі, які ён не афішаваў (што сведчыць пра высакароднасць). Аднойчы ў яго галаве выстраіліся лагчыны ланцужок: Чарнобыль, Хойніцкі раён, высленне... Паколькі ён ведаў Беларусь, то разумее, што застаецца ў «зоне» і будзе страчана назаўсёды. Пасля ўзвядзеньня, чым ён за гэта заплаціць, а потым прыйшоў рашэнне...

Шлях вандруйніка

— Міхася Раманюк пайшоў з жыцця ў 53 гады ад анкалогіі, зробленай у радыяцыйных зонах Хойніцкага раёна, калі ён

збіраў там скарбы народнай культуры. Раманюк меў праму выбару. Але ён рабіў тое, што мусіў. Ведаў жа пра радыяцыйнае і яе небяспеку: таму і паехаў у раёны, якія знаходзіліся ў зоне выслення, ратаваць — і выратаваў, што змог, цаной свайго жыцця. Гэта хрысціянскі ўчынак, на маю думку.

— У маім уяўленні пра свет ёсць такая версія: наша планета Зямля існуе паводле закону ахвяры. Зерне ахвяруе сябе, каб вырас колас, зямля ахвяруе сваё цяпло, каб выраслі плады і ўд. Закон ахвярнасці можна прасачыць на ўсіх узроўнях — не толькі ў прыродзе, але і ў соцыуме, толькі ўступаючы ў дзеянне больш складаныя слаі і энергіі. Калі сутыкаецца з гэтым галоўным глабальным планетарным законам і разумеш яго, то праходзіш па жыцці так, як гэта патрэбна.

Стварочны спектакль, я не імкнулася распавесці біяграфію Міхася Раманюка. Гэта спектакль-гін чалавеку. І спяваем яго мы тымі сродкамі, якія ямы былі блізкія, выкарыстоўваючы шмат сімвалаў, метафар. Адна з іх — выкладзеная на сцэне дарога — сімвалізуе шлях вандруйніка. Герой-вандруйнік — альтэр-эга самога Раманюка. Мы яго убачым з тым самым фотаапаратам, з якім ён вандраваў, яноям ж торба, плашч і капляшю. Гэтыя рэчы даў на карыстанне сын Дзяніс. З майстэрні мастака мы прывозім жбаны, праз якія ўвасобім вузлы на дарозе. На гэтых вузлах і адбываецца мікрадзясненне, разгортвацца мікражыццё, за якім мы будзем назіраць, што магло адбыцца ў беларускіх хатах, у якіх мог трапіць у свай час наш герой. На сцэну выйдзе 17 беларусак у нацыянальных строях, рэканструяваных на ўзрох Раманюка (па яго эскізах цяпер працуе «Скарбіца»). Фальклорны пласт прадставіць гурт «Госціца», «Горынь», этнасуполка БДУ. Дапамагаюць у працы над спектаклем студэнты Беларускай акадэміі мастацтваў.

Сцэна нават візуальна падзяляецца на 2 зоны: этнічную і інтэлектуальную. У інтэлектуальнай зоне гучаць думкі Готфрыда Лейбніца, Тэадора Гофмана, Томаса Мана, Альбера Камю, Івана Мележа, Кузьмы Чорнага, Алеся Гаруна, Рыгора Барадулліна, Уладзіміра Караткевіча. Камерыны аркестр Рэспублікі Беларусь будзе выконваць музыку Антонія Вівальдзі, Арканджэла Ка-

рэлі, Эмануэля Баха і іншую высокую класіку.

Мне б хацелася, каб ва ўступным слове (а тут яно неабходнае) Дзяніс Раманюк сказаў, што кожны, хто ў зале, ужо сваім прыходам спявае гімн гэтаму чалавеку.

Стаянне на калянях

— Я даўно прытрымліваюся думкі, што ў творчасці нават адзінак страл (паказ) трыляе ў цэль. Пасля застаецца энергетычны шлейф, тое, што чалавек у сабе носіць, і яно можа ўключыцца ў любы моманты жыцця нечакана. І калі дагэтуль кімсьці ўзгадваецца прывячэнне Багдановічу, то значыць, гэта не прайшло дарэмна, і вы ў сабе носіце яго вобраз. Часам дастаткова і аднаго разу, каб твор працягваў жыць у людзях. Не, я не супраць, каб мае творы «Апокрыф» ці «Люцыян Таполя» паставілі ў тэатры. Але для імпрэз аднаго дня хай застаецца месца. Проста, калі да мяне прыходзіць ідэя і ёсць магчымасць яе увасабіць, то я разумею: трэба рабіць. Ты задумваеш твор, праз які будзеш свой творчы рай, пакульліва клопашыся пра тое, як яго матэрыялізаваць. І калі разумеш, што ўсё складваецца, то ў табе пасляецца неверагодная радасць, якая іскрыцца, зіхаціць, і сама радуецца ад гучэння шчасця быць! І соцыум таксама адчувае радасць адчуваць... Не заўсёды радасцю адкавае — вось гэта вельмі бяліа. Той ідэальны свет можа быць забурэнны... Але кожны раз я пераважаю сябе, што трэба ўзімацца за рулі і працаваць далей, таму што ёсць творчасць, ёсць абавязак перадаць жыццём. Угаворваю сябе, што шлях творчы падобны да шляху воіна, а ў ім важна нікому не скардзіцца, а проста рабіць сваю справу. Ніхто Багдановіча воінам не называў пры жыцці, ніхто Раманюка не называў так. Але ў іх былі ўчыні і жыццё воінаў. Мне здаецца, што ёсць чалавечы ўчынік, перад якімі аніёны становяцца на каляні. Не проста ахоўваюць і дапамагаюць. Мые гэта пазбаўляе ад усіх адгаворак і праўданню, што я маглі б нечага не рабіць. Спектакль «Вандруйнік» — маё стаянне на калянях перад жыццём Міхася Раманюка.

Ларыса ЦІМОШЫК

Побач з намі

ВАЛАНЦЁРЫ — ЛЮДЗІ, ЯКІЯ ТРЫМАЮЦЬ СВЕТ

У снежні начальнік упраўлення па справах моладзі Мінадукацыі Віталь Брэль заявіў, што Беларусь ініцыявала правесці ў 2016 годзе Год валанцёра ў СНД. Прытым, што ў самой Беларусі з валанцёрствам складаецца даволі дзіўная сітуацыя.

Міласэрнасць не патрабуе «паперак»

Многія гатовы прыйсці на дапамогу блізкаму, і сама па сабе табе з'ява, як валанцёрская дзейнасць, у нас існуе. Але ў тым і справа, што — сама па сабе... Ніяк заканадаўча яна не аформлена, і часам гэта выклікае спрэчкі. Бо, з аднаго боку, дзейнасць добраахвотніка ніхто не кантралюе (а часам бывае і такое, што валанцёры могуць нанесці шкоду), а з другога боку, ён не мае ніякіх сацыяльных гарантыяў.

Закон аб валанцёрстве дазволіць сістэматызаваць добраахвотніцкую дзейнасць. А хтосьці лічыць, што гэта прынясе толькі лішнюю бюракратычную «цяганіну».

Напрыклад, чалавек дапамагае праводзіць археалагічныя раскопкі альбо аднаўляе помнік архітэктурны. І здараецца так, што падчас працы валанцёр атрымлівае фізічную траўму. Пры гэтым з пункту гледжання заканадаўства гэты чалавек увогуле не павінен быў праводзіць там нейкія работы без дакументальнага дазволу на гэта. Таму за здароўе валанцёра ў такіх выпадках адказнасць нясе толькі ён сам. Яшчэ адзін істотны момант: прафрыдатнасць валанцёра да таго ці іншага віда дзейнасці ніхто пацвердзіць не можа.

Каб хоча некаж рэгуляваць сітуацыю, многія валанцёрскія арганізацыі ў Беларусі прапаноўваюць стварыць адзіны пашпарт валанцёра. Такія ўжо ёсць, напрыклад, у Маскве. Існуюць нават спецыяльныя банкаўскія карткі для валанцёраў, пры разліку якімі можна атрымліваць зніжку ў краме. Больш за тое, для абітурыентаў і студэнтаў, якія займаюцца добраахвотніцкай дзейнасцю, уведзены льготы пры паступленні ў ВНУ і размеркаванні на працу. Звычайная практыка за мяжой: для таго, каб паступіць ва ўніверсітэт на спецыяльнасць, звязаную з сацыяльным абслугоўваннем, абітурыент мусяць год працаваць валанцёрам. Такі падыход забяспечвае прыход у сацыяльную сферу не «выпадковых» людзей, а тых, хто можа аддаць душу і сэрца сваёй справе.

Што да заканадаўчага зацверджання статусу валанцёра, у нас пакуль што мала хто пра гэта задумваецца.

Праўда, на думку некаторых, закон аб валанцёрстве неабходны, бо дазволіць сістэматызаваць добраахвотніцкую дзейнасць і дапаможа вырашыць многія сацыяльныя праблемы. А хтосьці лічыць, што гэта прынясе толькі лішнюю бюракратычную «цяганіну» і абмежаванні ў аказанні дапамогі. Але пры неабходнасці для доўгатэрміновага супрацоўніцтва можна заключыць дагавор з валанцёрам, такі дакумент будзе рэгуляваць пэўныя моманты яго дзейнасці. Магчыма, у гэтым ёсць рацыя: каб рабіць дабро, патрэбны ўсім не стос зацверджаных «паперак», а любоў да блізкіх і міласэрнасць.

«Не магу думаць толькі пра свой камфорт»

Хтосьці лічыць валанцёраў «звышлюдзьмі», хтосьці нярэдка сумняваюцца ў іх «нармальнасці», маюць, які адэкватны чалавек будзе без усялякай узнагароды дапамагаць іншым, калі ў самога праблем поўны рот? Але насамрэч яны — звычайныя людзі, якія жывуць сярод нас. Проста сэрцы ў іх чулівыя да чужой нястачы. Карэспандэнт «Звязды» знайшла тых, хто значную частку свайго жыцця прысвячае валанцёрскай справе, і пераканалася: рабіць дабро можа кожны з нас.

Айцец Антон, грэка-каталіцкі святар з Мінска, даўно займаецца дабрачыннай дзейнасцю, але пры гэтым заўважае, што яго «не хапае» на ўсіх.

— Маё валанцёрства звязана з верай. Я хрысціянін і не магу жыць, думаючы толькі пра свой камфорт. Заўсёды памятаю пра тых, каму цяжка, хто засмучаны, хто плача, каму патрэбна дапамога і суцяшэнне. Вось ужо некалькі месяцаў мы з сябрамі наведваем сацыяльна-педагагічны цэнтр з прытулкам Фрунзенскага раёна. Дзеці надзвычай адкрытыя, і адчуванні падчас візітаў да іх вельмі паэтычныя. Дзеткі даюць зарад бадзёрасці і радасці. Так што хоцца да іх яшчэ прыходзіць.

Мне здаецца, малеча найбольш цэнніць не падарункі, якія шмат хто дорыць, асабліва на Новы год, а пастаянную ўвагу, калі мы наведваем іх кожны тыдзень, каб парамаўляць, спытаць, як іх справы, правесці добра час. Калі ёсць магчымасць, то стараемся падрываць для іх якую-небудзь праграму. Або проста размаўляем, гуляем у гульні, малюем разам.

Уражае, як дзеткі, асабліва меншыя, сустракаюць абдымаюцца і, калі сыходзіць, праводзяць да самых

дзвярэй і туляцца да цябе. Відаць, што ім не хапае любові.

Асаблівыя складанасці падчас валанцёрства не ўнікае. Праўда, часам няпроста бывае знайсці моладзь на дапамогу, бо доволі цяжка, калі ты адзін на 5—10 дзетак.

«Усё часцей чуюм «так»

— Пры наведванні адной з закрытых устаноў інтэрнатунага тыпу давалося назіраць, як мае маладыя калегі, якія яшчэ не абдымалі сваіх дзяцей, у прамым сэнсе слова падкладваюць рукі пад льяжачыя хворыя, кормяць іх, вывозяць на прагулку, як ішчэліва гараць вочы ва ўсіх. Я зразумела, што не падтрымаць гэтага нельга.

Цяпер валанцёрская работа на базе факультэта спецыяльнай адукацыі БДПУ пашырлася і праводзіцца ў межах гарадскога валанцёрскага цэнтру «Міпадра». Наша асноўная задача — садзейняе развіццю інклюзіі, пашырэнне эмацыйнай і фізічнай прасторы для нашых падалечных. Камусяці можа здацца дзіўным, але наша супрацоўніцтва ўзаемна ўзбагачае: пры сустрэчах з сябрамі (менавіта так

мы называем тых, каму аказваем дапамогу) атрымліваеш такі зарад шчырасці, любові, адкрытасці, разумення, якога хапае на многія месяцы цёплым успамінаў. Хоць на пачатку нашай дзейнасці ўзнікала пачуццё няёмкасці, калі мы хацелі наведваць з асаблівымі людзьмі грамадскія месцы, а нам адказвалі «У нас няма спецыялістаў, якія маглі б сустрэць вас» ці проста кідалі тэлефонную трубку. Цяпер усё часцей «чум «так»». Яшчэ адна праблема, якая застаецца для нас актуальнай, — гэта матэрыяльнае забяспечэнне нашых праектаў. Уся валанцёрская дзейнасць трымаецца выключна на ініцыятыве.

Што да нарматыўных дакументаў, якія б рэгулявалі дзейнасць валанцёраў, яны павіны быць абавязкова. Хацелася б, каб у іх былі прапісаны функцыі валанцёраў у розных сферах з укажаннем неабходнасці праходжання навучнага па тым ці іншым кірунку. Але пры гэтым галоўнае — не згубіць душу і не заарганізаваць сістэму.

«Умець бачыць радасць»

Студэнт 4 курса мінскага філіяла Расійскага дзяржаўнага сацыяльнага ўніверсітэта Іван Вяселько вучыцца па спецыяльнасці «Сацыяльная работа». Валанцёрская дзейнасць для яго — тое, што дапамагае стаць добрым спецыялістам. Хлопец піша навуковае даследаванне на тэму валанцёрства, удзельнічае ў семінарах і трэнінгах і хоча быць карысным для грамадства, дзяржавы і сваёй сям'і.

А як у іх?

«Яны будуць ведаць і памятаць, як гэта — мяняць пялёнкі дзіцяці з абмежаваннямі...»

Маладыя беларусы, скончыўшы школу, як правіла, нацэлены адрозніваць і паступіць у ВНУ. А вось у Германіі штогод амаль сто тысяч маладых людзей (гэта прыблізна 10% ад усёй моладзі) пасля заканчэння школы бяруць так званы сацыяльны год і на працягу гэтага тэрміну працуюць валанцёрамі. Чаму ж маладыя немцы трацяць цэлы год на бескарыслівую дапамогу іншым людзям, у той час як большасць беларусаў такі варыянт развіцця падзей нават не прыходзіць у галаву?

«Гэта Выдатная ІНВЕСТЫЦЫЯ ў МАЗГ!»

— У многіх маладых людзях у размове ўсплывае слова «арыентацыя» (маецца на ўвазе прафесійная), — распавёў карэспандэнту «Звязды» доктар Енс КРОЙЦЭР, кіраўнік сектара Федэральнай добраахвотнай грамадзянскай службы Федэральнага міністэрства па справах сям'і, пажылых грамадзян, жанчын і моладзі ФРГ. — Класічны прыклад — гэта малады чалавек, які скончыў школу і яшчэ не ведае, чым бы яму хацелася заняцца, якую прафесію выбраць. А ёсць і такія маладыя людзі, якія адчуваюць, што хацелі б працаваць у сацыяльнай сферы, але яшчэ не вызначыліся дакладна, чым канкрэтна хочучы заняцца. І ёсць тыя, хто ўжо дакладна ведае, кім хоча быць (напрыклад,

урачом), але, перш чым пачаць доўгае навучанне, хацелі бы паспрабаваць, што ж гэта такое.

— Асабліва мне здаецца найбольш цікавай сітуацыя, калі малады чалавек выбірае кар'еру, не звязаную з сацыяльнай сферай, напрыклад, журналіста або адваката, але ідзе на тое, каб на працягу аднаго года атрымаць уражанні, якія ён інакш ніколі ў жыцці не змог бы атрымаць, — працягвае наш суразмоўца. — Калі я быў маладым, у маім асяроддзі не было ніводнага чалавека з інваліднасцю. Мы не перасякаліся, яны не былі там, дзе бываў я... І я лічу, што менавіта дзякуючы валанцёрскай працы ў многіх людзей ёсць магчымасць убачыць такія бакі жыцця, якія яны ў іншым выпадку ніколі б не убачылі. Потым яны будуць працягваць рабіць кар'еру, зарабляць грошы — усё гэта цудоўна. Але яны будуць ведаць і памятаць, як гэта было, калі яны мянялі пялёнкі дзіцяці з абмежаваннямі. І я ўпэўнены, што яны будуць бачыць нейкія рэчы па-іншаму пасля такога вопыту. З майго пункту гледжання, валанцёрства — гэта выдатная інвестыцыя ў магі, гэта ўклад, які дазваляе людзям убачыць нешта новае ў жыцці, навучыцца, пашырыць свой жыццёвы дыяляг.

— Калі вы спытаеце чалавека на вуліцы, навошта існуе валанцёрская служба, ён з вялікай доляй верагоднасці адкажа, што яна неабходна, таму што патрэбна дапамога ў сацыяльнай сферы, — гаворыць Енс Кройцэр. — Але гэта няпраўда.

Не, вядома, дапамога патрэбна. Але гэта не прычына, па якой сёння ў нас існуе валанцёрская служба. Асноўная прычына ляжыць у тым, што дзяржава хоча, каб маладыя людзі атрымалі вопыт дапамогі іншым. Гаворка ідзе перш за ўсё аб добраахвотнасці гэтай службы.

Сёння ў Германіі ўсяго каля 100 тыс. валанцёраў (у краіне жыве прыкладна 80 млн чалавек).

Задача не заключаецца ў тым, каб забяспечыць, скажам, у Мюнхене ў доме састарэлых з'яўленне валанцёра. І калі, напрыклад, заўтра ўсе валанцёры вырашаць працаваць толькі з дзецмі, то, вядома, будзе шмат праблем, але, тым не менш, ніхто не будзе гэта прадухіляць або спрабаваць неяк урэгуляваць. Дзяржава ніяк не кіруе валанцёрскай дзейнасцю.

ДЗЯРЖАВА ПАДКЛЮЧЫЛАСЯ, КАБ ПАТРЫМАЦЬ ГАТООУНАСЦЬ ДАПАМАГЧЫ ЛЮДЗЯМ

Сёлета добраахвотнай валанцёрскай службе Германіі спаўняецца 60 гадоў. Тое, што пачыналася калісьці як заклік да маладых хрысціянскіх жанчын аказаць дапамогу хворым і старым, з гадамі перарасло ў сапраўды сацыяльны рух. Але валанцёрства, па словах Енса Кройцэра, — гэта ідэя не дзяржавы, гэта было рашэнне і гатуюнасць саміх людзей. І толькі на нейкім этапе падключылася дзяржава — з тым, каб падтрымаць гэ-

Фота Антона КЛЕШЧУКА.

На ігле

МЕТАДОН «У ЗАКОНЕ»

Наркामаны выходзяць з падполля

Загледна арганізацыяна-метадычнага кансультаўнага аддзела Гомельскага абласнога наркалагічнага дыспансера Дзмітрый ЦЯРЭШЧАНКА на працягу дзесяцігоддзя аналізуе статыстыку наркаманіі на Гомельшчыне. За мінулы год у вобласці захварэла больш за 30 чалавек на 100 тысяч насельніцтва, а пазалетас было каля 27 чалавек. Дзмітрый Цярэшчанка бачыць як мінімум тры прычыны такога статыстычнага росту.

— Першая: змяненне падыходу да факту наркаспажывання ў правапрымяняльнай практыцы. Калі раней лобы кантакт з наркотыкам заканчваўся рэальным крымінальным тэрмінам, цяпер пярвічны кантакт заўсёды абыходзіцца без пазбаўлення волі. У лепшым для наркамана выпадку — з дадатковым пакараннем у выглядзе праходжання прымусовага нагляду і лячэння ва ўстановах аховы здароўя па месцы жыхарства. Пярвочным механізмам выканання такога рашэння суда заканадаўча не прапісаны. Таму ленацтва асуджаных ці не — невядома. А калі няма рэальнага пакарання, значыць, яны і не будуць баяцца спажаць зноў. Другая прычына павелічэння колькасці хворых — выўлепленне латэнтных наркаманаў. Увабалежненне метадавай праграмы легалізаваў часта з тых, хто раней не трапляў у поле зроку праваахоўнікаў і наркалагаў. Трэцяя і самай істотнай прычынай, я лічу, стала леташняе прыняцце закона аб наркатычных сродках, псіхатронных рэчывах, іх прэкурсорках і аналагах. З 2012 года ўведзены тэрмін «аналагі наркатычных сродкаў». Аналаг мае базісную аснову класічнай формулы наркатычнага сродку, толькі некаторыя кампаненты заменены. Такое рэчыва раней увогуле не трапляла ў спіс наркатычных сродкаў, хця і падала тымі ж наркатычнымі эфектамі, як і раслінны наркатык. Пасля ўвядзення паняцця «аналаг» фактычна штомесца пашыраецца спіс наркатычных сродкаў. А калі павялічваецца колькасць забароненых наркатыкаў, значыць, расце

трох гадоў, лічацца ўжо здаровымі. Сёлета іх 26. Летас было 41. Гэта паказчык вельмі нестабільны.

— З 2007 года ў краіне пачалася рэалізацыя праграмы замяшчальнай тэрапіі метадоном. Якім чынам можна ахарактарызаваць яе вынікі?

Вельмі дарагі прыбор пад назвай «храматамас-спектрометр» ёсць далёка не ва ўсіх абласных гарадах. А без адпаведнага лабараторнага пацверджання мы не можам абвінаваціць чалавека ў тым, што ён спажавае наркатыкі.

— Адно з наступстваў рэалізацыі гэтай праграмы — частка «сваханых» наркаманаў сталі вядомымі. Наркаманы, які знаходзіцца ў праграме замяшчальнай тэрапіі, у дзень патрабуецца на «расход» \$1. А калі ён удзельнічае ў незаконным абароце наркатыкаў, яму ў дзень патрабуецца не менш за \$50, з якога трэцяя частка пойдзе непасрэдна на яго наркатычны «пракормі», а 2/3 — на атрыманне прыбытку ўсім астатнім у гэтым ланцугу. Калі падлічыць з перспектывай на бліжэйшыя 10 гадоў і выхадом на 1300 опіумных наркаманаў у рэспубліку, якія будуць удзельнічаць у праграме замяшчальнай тэрапіі, затраты дзяржавы на гэта складуць каля \$0,5 мільярд. Прынамсі, тая ж колькасць наркаманаў за гэты час прынясе \$28 мільярд прыбытку нелегальнаму рынку. Атрымліваецца, іх намянога зручна ўтрымліваць дзяржаве, бо гэтыя людзі ўключаюцца з незаконнага абароту і з крымінальнага асяроддзя.

мы. Атрымліваецца — менавіта для таго, каб мець легальны рынак збыту наркатыкаў?

— Замяшчальная тэрапія — гэта варыянт лячэння нарказалежнасці, які не прадугледжвае поўнай адмены наркатыкаў, але ж у межах яе сацыяльна-педагагічнае суправаджэння адбываецца пастаяннае кантроль нарказалежных. Пацыенты атрымліваюць кваліфікаваную псіхалагічную дапамогу, іншых спецыялістаў, прымаюць, калі патрэбна, супраэўраваўныя прыпараты. Медыкі атрымліваюць магчымасць больш эфектыўна лячыць ВІЧ і СНІД, гепатыт С, сухоты і іншыя хваробы, на якія звычайна пажукуюць наркаманы. Хцяя замяшчальная тэрапія толькі да 4-5% выпадкаў прыводзіць да вылічэння ад наркаманаў. Практыка так званай «замяшчальнай тэрапіі» ёсць не толькі ў Гомелі, але і ў іншых вялікіх гарадах вобласці. Увогуле ж каля дваццаці гарадоў краіны ўдзельнічаюць у метадавай праграме. На Гомельшчыне — каля 400 чалавек. І гэта трэцяя частка ў маштабах Беларусі. Рэальнай альтэрнатывай гэтай праграме пакуль няма.

Глобальнае паціпенне прыводзіць да таго, што на поўдні Беларусі добра высыпаюць не толькі кавуны, але і... мак і каноплі.

— Такім чынам, вы сумленна прызнаецеся, што бясісленны выльчыць ад наркаманаў?

— І не толькі ў дачыненні да яе. Ёсць хранічныя хваробы, з якімі чалавек жыве да скону. Наркаманія — такія ж хранічныя хваробы, якія нікуды не знікнуць. Проста ў грамадстве дзеляць хваробы на прыстойныя і непрыстойныя. Наркаманія лічыцца непрыстойнай.

— Такім чынам, вы сумленна прызнаецеся, што бясісленны выльчыць ад наркаманаў?

— І не толькі ў дачыненні да яе. Ёсць хранічныя хваробы, з якімі чалавек жыве да скону. Наркаманія — такія ж хранічныя хваробы, якія нікуды не знікнуць. Проста ў грамадстве дзеляць хваробы на прыстойныя і непрыстойныя. Наркаманія лічыцца непрыстойнай.

— Аднак метадоном вырабляюць фармацэўтычныя кампаніі, якія і фінансуюць гэтыя прагра-

Факт

«МАБІЛЬНЫ» ЭКСТРЫМ

Беларуская каманда «МАЗ-СПОРТгаў» і мабільны аператар Velcom працягваюць на трываласць міжнародны роўнінг у экстрэмальных умовах ралі-рэіду «Дакар—2014».

Беларусы падчас гонкі карыстаюцца бясплатнай мабільнай сувяззю ад Velcom. На падставе атрыманых ад гоншчыкаў звестак мабільны аператар можа ацаніць якасць сувязі адрозніваць тры краіны — Аргенціна, Балівія і Чылі. Асабліва цікавае для спецыялістаў уяўляюць малазаселеныя тэрыторыі, у тым ліку пустыня Атакама.

Члены экіпажаў узялі з сабой на «Дакар» звычайныя тэлефоны. Толькі адзін з удзельнікаў паехаў на гонку са смартфонам. Экіпажы падчас гонкі карыстаюцца спадарожнікавай сувяззю, але яна можа быць малапрадуктыўнай у выпадку, калі гарызонт засланяюць горы.

Камунікацыя па спадарожнікавым каналах сувязі больш зручная ў плане шырокага пакрыцця і незалежна там, дзе няма тэхнічнай мабільнай інфраструктуры, каб дазваляць на нумар спадарожнікавага камунікатара. Сёння мабільная сувязь у экстрэмальных умовах такая ж эфектыўная, як і спадарожнікавая.

Дарчына, аператар Velcom ужо трэці раз выступае тэхнічным партнёрам беларускай каманды на «Дакары».

Ірына АСТАШКЕВІЧ, Фота аўтара

Надзея НІКАЛЕВА

НА M@RT.КАНТАКТ — ПРАЗ ІНТЭРНЭТ

На папулярны тэатральны моладзевы форум у Магілёве ўпершыню з’явілася магчымасць забраніраваць квітку на сайце тэатра.

Ужо з раніцы ў сярду каля тэатральных кас назіралася аживленне. Нягледзячы на тое, што спектакль пройдзе ў Магілёве з 21 па 27 сакавіка, народ спяшаецца набыць квітку на пастаноўкі загадзя. Як сведчыць вопыт мінулых гадоў, ужо праз тры тыдні можа нічога і не застацца.

Тэатральная афіша форуму уражвае. У ёй занятыя 18 спектакляў з 9 краін, якія на працягу тыдня адбудуцца на 5 пляцоўках Магілёва. Госці прыедуць з Беларусі, Расіі, Украіны, Польшчы, Італіі, Балгарыі, Літвы, Германіі і Англіі. Прысудж і творчасці вынесе кампетэнтнае міжнароднае журы. Гледзячы чакаюць розныя па жанрах пастаноўкі — трагедыі, драмы, камедыі, пластыка, монаспектаклі, вучлінае шоу, перформанс, кабарэ, фантазія і нават «Федыя» (тэатр з Санкт-Пецярбурга паставіў яе на творы Федара Дастаеўскага «Злачынства і пакаранне»). У рамках форуму адбудуцца цікавыя сустрэчы, майстар-класы і шмат чаго іншага, паведамлілі падчас прэс-канферэнцыі арганізатары фестывалю. Улічваючы, што квітку на такое значнае тэатральнае мерапрыемства складана набыць, прапанавана зрабіць гэта праз інтэрнэт: на сайце драматэатра размешчана спецыяльная спасылка.

— Мы гэта робім для таго, каб пазбегнуць ажыятажу і чэргаў у касах па рэалізацыі білетаў, — адзначаў дырэктар тэатра Андрэй Новаіку, — Цяпер любіць глядач можа забраніраваць і выкупіць білеты, не выходзячы з хаты. Гэта асабліва зручна для іншагародніх і замежных гасцей.

Застаецца дадаць, што кошт білетаў складае ў сярэднім ад 100 да 250 тысяч рублёў. Даражэй за ўсё абудуцца квітку на адкрыццё і закрыццё форуму.

Нэллі ЗІГУЛЯ.

КАПІТАЛЬНАЯ РАБОТА НАД ІМІДЖАМ

Першы ў нашай краіне ўніверсітэцкі медыяцэнтр, аналагі аяку юма, быў створаны ў Беларускам дзяржаўным універсітэце.

Галоўная заданая новай структуры — усебаковая інфармацыйная падтрымка і ўмацаванне іміджу Белдзярж-універсітэта як вядучага нацыянальнага ўніверсітэта і сучаснага інвацыійнага цэнтра сусветнага ўзроўню. Адным з важных кірункаў работы медыяцэнтра стане забеспэчэнне прысутнасці БДУ ў нацыянальных і міжнародных рэйтынгах і захаванне ў іх высокіх пазіцый.

Шматпланавую работу па прасоўванні іміджу БДУ з дапамогай мультымедыяных тэхналогій будзе ажыццяўляць аддзел вэб-праектаў і стратэгічных камунікацый. У новую структуру ўвайшлі таксама прэс-служба і аддзел унутрыуніверсітэцкіх камунікацый. А ўзначаліў медыяцэнтр вопытны спецыяліст у сферы камунікацыі і грамадскіх сувязяў, кандыдат філалагічных навук Павел Саладзюк. Ён з’яўляецца выкладчыкам Інстытута журналістыкі БДУ і Лонданскай школы PR, аўтарам больш за 30 навуковых артыкулаў і публікацый.

Надзея КАКАЛАЕВА.

У ЛЕС, ПА... ШЫШКІ

Лясгасы краіны вядуць нарыхтоўку лесанасення сыравіны для стварэння будучых лясцоў. Ужо нарыхтавана больш за 386 тон шышак звычайнай сасыны.

— Нарыхтоўка сыравіны будзе доўжыцца да сакавіка. За гэты час плануецца сабраць больш за 540 тон сасновы шышак, з якіх плануецца атрымаць больш за 5,2 тony насення. — паведамлілі ў прэс-службе Міністэрства лясной гаспадаркі.

Лесанасенная сыравіна збіраецца з аб’ектаў пастаяннага лесанасення базы Мінлясгаса і ў звычайных насаджэннях. Пасля збору накіроўваецца на перапрацоўку ў селекцыйна-насеннегадоўчыя цэнтры. Сёлета іх пяць — Рэспубліканскія лясны селекцыйна-насеннегадоўчыя цэнтры, а таксама лесанасенныя цэнтры Івацэвіцкага, Горацкага, Шчучынскага і Глыбоцкага даследчых лясгасоў. Частка атрыманага насення будзе выкарыстана для пасадкі сёлета ўвесну новых лясцоў, астатняе змесціцца на захаванне ў халадзільных камерах.

Цяпер у іх знаходзіцца каля 8 тон насення звычайнай сасыны і 7 тон насення еўрапейскай елкі. Гэты запас забяспечвае патрэбы лясгасоў у пясчуным матэрыяле, а таксама дае магчымасць экспартаваць гэтую прадукцыю.

РАКІ АБЫШЛІСЯ ВЕЛЬМІ ДОРАГА

Суд Лепельскага раёна вынес прысуд у дачыненні двух жыхароў Віцебска, затрыманых два месяцы таму на возеры Какісіна, якія палявалі на ракаў падчас забароны на іх лоўлю.

Пры дапамозе акаланга і спецыяльнага рыштунку маладыя людзі незаконна здабылі 350 асобін вузкапалага рака агульнай вагой 19 кілаграмаў. За гэта браканьерам прызначана пакаранне ў выглядзе штрафу ў памеры 200 базавых велічын (26 мільёнаў рублёў) кожнаму з канфіскацыі лодкі і двух комплектаў рыштунку для падводнага палявання. Акрамя таго, яшчэ да суда парушнікам давялося пакрыць нанесеную навакольнаму асяроддзю шкоду ў памеры 68 мільёнаў рублёў.

ЗА «ЛІПАВЫЯ» БАЛЬНІЧНЫЯ — СПРАВЫ КРЫМІНАЛЬНЫЯ

Супрацоўнікі аддзела крымінальнага вышукі Парыцкага РАУС сталіцы падчас праверкі выявілі шэраг махінацый з бальнічнымі лісткамі ў адной з ВНУ. Каб закрыць праглы, студэнты набылі даведкі аб часовай прапрацаздольнасці.

— Як высветлілася, патрэбную прапанову маладыя людзі адшукалі ў інтэрнэце, кошт яе аказваўся для іх даволі прымальным — ад 120 да 200 тысяч рублёў. Галоўным матывам студэнтаў было жаданне не страціць стыпендыю, якой можна было пазбавіцца, калі не было апраўдання прапунчанага заятканка, — паведамліла прэс-афіцэр Парыцкага РАУС Г. Мінска Ганна Чыж-Літас. — Грошы прададуць перадаваліся выключна праз электронны кашалёк, а самі білетныя прыходзілі заказчыкам поштай. У бланках прысутнічалі нумар і пячатка, заставаўся запойніца толькі радкі з персанальнымі данымі. У дэканане не сумняваліся ў арыгінальнасці дакументаў ажно да з’яўлення супрацоўнікаў міліцыі. Цяпер у дачыненні да студэнтаў заведзена шэсць крымінальных спраў, яшчэ па трых эпізодах заканчваецца праверка. Акрамя таго, на адпаведную экспертызу праваахоўнікі накіравалі яшчэ каля сотні падарожных бальнічных лісткоў. Прадаўцу білетнаў таксама прагражае крымінальная адказнасць. Зараз праводзіцца яго вышук.

РАБОТНІК ЖЭСА

УДАРЫЎ КАЛЕГУ НАЖОМ

У падсобным памяшканні аднаго з ЖЭСаў Ленінскага раёна сталіцы адбылася бойка, падчас якой быў паранены адзін з работнікаў.

Калі на месца здарэння па вуліцы Пляханава прыбыў нарад міліцыі асаблівага прызначэння ГУУС Мінгарыканкама, байцы АМАПа знайшлі мужчыну з нажавым раненнем і выпадковага сведку. Яны патлумачылі, што удар нанёс калега пацярпелага, калі паміж мужчынамі ўзнікла бойка. Паранены работнік ЖЭСА і яго таварыш далі апісанне нападаўшага. Супрацоўнікі міліцыі да прыезду медыкаў аказалі пацярпеламу першую дапамогу, пасля прыступілі да пошукі вінаўніка здарэння. Яго знайшлі ў суседнім квартале: 32-гадовы мужчына байцаў са рагом аднаго з дамоў, дзе і быў затрыманы хвацымі атрада, які зварнуў увагу на плямы крыў на адзенні незнаёмца.

Сяргей РАСОЛЬКА.

НАВІНЫ

ПАДЗЕІ

ФАКТЫ

НАВІНЫ

ПАДЗЕІ

ФАКТЫ

Што праўда, тое праўда: смех (нават сякі-такі) лепей за добры плач! А таму...

Дыялог — ад «парадуга» пад’езда:
 — **Хто там?**
 — **Адчыньце, мне трэба ў вас нешта спытаць.**
 — **Дык пытайцеся...**
 — **Не магу, гэта не дамафонная размова.**
 — **А я чужым дзвэрэй не адчыняю.**
 — **Дык я не чужы: я — ваш участковы.**
 — **А-а?.. Дык вы ж у нас былі... Вашага пісталета тут няма.**

Усё, можна пасмяяцца, а можна і, так бы мовіць, расцягнуць задавальненне, бо чытачы «Звезд» у гэты раз адгукнуліся на прапанову газеты прыдумаць подпіс да здымка і даслапі іх столькі... «Вось чаму піхаюць гэты легкавік (нават у-частковы)? — сам у сябе спытаў спадар Анатоль Гарачоў з в. Даўнары Іўеўскага раёна. І сам жа адказаў: — Ну па-першае, кіроўцу мог падвесці акумулятар, па-другое — свечкі запальвання, па-трэцяе — гума, па-чацвёртае — салерка, па-пятае — сама дарога...». А ў пошце яшчэ і па-шостае, па-сёмае, па-восьмае і г.д. Дык пачнем спанатку — са стану машын. Прынамсі, спадарыня Валянціна Гудачкова з Жыткавіч, усклікае:

— *Ну не могуць людзі без бядот-прыгод: Бач, ламача цягнуць І ў Новы год!* — Дзеля справядлівасці зазначым, што знешне машынка выглядае досыць прыстойна... Але ж гэта, можа, таму, што ёй на рамонтнікаў пашчасціла? «Не так даўно, — узгадвае спадарыня Любоў Чыгрынава з вёскі Забалацце Вілейскага раёна, — мне давлялося назіраць, як тут, па суседстве, у адной машыне козаў «варылі». Далібог не хлушу: ногі кіроўцы (прычым абедзве!) пралазілі праз днішча».

Адгэтуль, відаць, і радкі:
Хлопцы ззаду падлікалі: — «Прыдушы, — раўлі, — педалі!» Яе стараўся... Хоць «саנדалі» Да зямлі ўжо дасталі.
 Трэба разумець, на нейкую лепшую машынку таму Ясю грошай бракавала. А можа ён, на думку спадара Мікалая Старых з Гомеля, сэканоміць хацеў?
Балда на рынку пабываў, За тры калейкі тачку ўзяў!.. Цяпер адзіны клопат мае — На эс-тэ-а свой «лом» ганяе... І людзям адкрывае вочы: Хітрун таксама

плаціць двойчы.

А вось спадарыня Ірына Ермаковіч з вёскі Азяраўцы Браўлаўскага раёна ведае, што зрабіць, каб болей «не плаціць»: *Кінь, браток, сваё «Рэно» — Не надзеўшыся ж яно. Лепш купі вельаспед Ці хаця б матацыклет.* Іх, ну вядома ж, лягчэй будзе «ўзагнаць» на гару, выцягнуць з гурбы, завесці... Дарэчы, як лічыць спадар Сцяпан Нефірэвіч з Лунінецчыны:

Учуты заводзіцца жанчына, Чым сапсаваная машына. На ёй (дакладней, вядома ж, на іх, ненадзейных) маюць рацыён сужэнцы Астроўскія з Мінска, лепш наогул не выязджаць. Асабліва цяпер:

Папярэджвала ДАІ, Каб ён колы замяніў. Не паслухаў Ясь парад — Снег пайшоў... А ён не рад, — піша спадар Васіль Пяшэвіч з Жыткавіччыны.
 А чаму не рад?
 З горкі коціцца машына?.. Відэавочная прычына:
Каб не мець зімою суму, Замяні на колах гуму!
 Запківаюць да гэтага сябры аб’яднана «Спроба пры» сярдзіннай школы № 3 г. Вілейкі і спадар Аляксандр Матошка з Расоншчыны. Яго пярэ належаць радкі:

Бракуе грошай, каб прыдбаць Каня сабе сталёвага? Дык хоць старога «падкаваць» Старайся гумай новаю.

Іншага выйсця проста няма, бо, як лічыць спадарыня Любоў Чыгрынава,
Па асфальце іншамарка Пралятае тлушчай шпаркай: Ян сляваў ад тых палётаў — Аж... да першых пераметаў.
 На іх (у снежныя зімы), як і на ямы, калюжыны, коўзанкі, адкрытыя локі ды іншыя пасткі нашы дарогі багата: не мацкоўка, качуць, толькі той, хто па іх не ездзіць. А ўжо калі выбраўся... Трэба ведаць:

Есць гара ў Капылі, Што ўсе людзі пракралі, Бо там ямы, бо там лёд... Толькі ўз’ехаў — і... у палёт, — піша спадар Уладзімір Бурак з таго самага Капыля. Ён жа, дарэчы, заўважае, што здымаюць — ці не з блізкай вуліцы Працоўнай?
 А зрэшты, іх, васьм гэтакіх, шмат. І таму:
Каб не стаць на бразе колам, У свой час мяняй, брат, колы. Ды вазі трох мужыкоў,

машыну страціш...

■ Хто каго?

«ПАДПІХНІ КРЫХУ, НАЧАЛЬНІК, МЕЦЬМЕШ З ГЭТАГА НАВАР...»

Ясь не чуў, на шлях падаўся, На дайшыкаў нараўся: — Аўто — на канфіскацыю... Мела жонка рацыю.
 Чытай — даездзіўся мужык...
 А ўсё чаму? Адкаж на гэта пытанне — у тым жа канверце:
От, гэта хмельная віно! Як часта шкодзіць нам яно: Туманіць розум і нявольца, А за стэрном — яно і тым болей...

Калі даходзіць да бяды, Тады ўжо робім вывады. Якія? Ды розныя: недзе — прыныцоўваю, недзе — па драбязе... Як заўважана: усе людзі не ўжываюць алкаголь і прышпільваюцца рамянямі бяспекі з думкай: «А раптам аварыя?..». І толькі нашы з думкай: «А раптам «манты?»»

Папярэджвала ДАІ, Каб ён колы замяніў. Не паслухаў Ясь парад — Снег пайшоў... А ён не рад, — піша спадар Васіль Пяшэвіч з Жыткавіччыны.

А чаму не рад?
 З горкі коціцца машына?.. Відэавочная прычына:
Каб не мець зімою суму, Замяні на колах гуму!
 Запківаюць да гэтага сябры аб’яднана «Спроба пры» сярдзіннай школы № 3 г. Вілейкі і спадар Аляксандр Матошка з Расоншчыны. Яго пярэ належаць радкі:
Бракуе грошай, каб прыдбаць Каня сабе сталёвага? Дык хоць старога «падкаваць» Старайся гумай новаю.

Іншага выйсця проста няма, бо, як лічыць спадарыня Любоў Чыгрынава,
Па асфальце іншамарка Пралятае тлушчай шпаркай: Ян сляваў ад тых палётаў — Аж... да першых пераметаў.
 На іх (у снежныя зімы), як і на ямы, калюжыны, коўзанкі, адкрытыя локі ды іншыя пасткі нашы дарогі багата: не мацкоўка, качуць, толькі той, хто па іх не ездзіць. А ўжо калі выбраўся... Трэба ведаць:

Есць гара ў Капылі, Што ўсе людзі пракралі, Бо там ямы, бо там лёд... Толькі ўз’ехаў — і... у палёт, — піша спадар Уладзімір Бурак з таго самага Капыля. Ён жа, дарэчы, заўважае, што здымаюць — ці не з блізкай вуліцы Працоўнай?
 А зрэшты, іх, васьм гэтакіх, шмат. І таму:
Каб не стаць на бразе колам, У свой час мяняй, брат, колы. Ды вазі трох мужыкоў,

машыну страціш...

Каб піхалі, калі што... Як дарога — не дай Божа, Толькі дружба і падмога. Трэба разумець, яшчэ і з міліцыяй?
 Не лішняй будзе (як лічыць спадар Мікалай Кісель з Мінска) і ўсюдысіная «вадкая валюта»:
Калі ўгору на святанку Гэта «тачка» «не ідзе», Дык той тройцы да сняданку Яўна штось перападзе! Цалкам магчыма. Хоць працуюць яны (на думку спадарыні Марыі Грышчанка) зусім не аднолькава:

Што не дзіва, бо ў нас Б’юў калгас, і ёсць калгас: Адрэз пхне, аж жылы рве, А дужі — стаіць, раве.
 Але ж ён, можа, не проста так?
 Ён — кіруе... Ці камандуе? Цяпер без крыку гэта неяк не ў модзе:
Тры «цыліндры» ў рабоце, Ім тут не да смеху... Каб штурхалі ўсё чатыры, Можа б, Ясь паехаў?

Бо
Гэтакай дружынаю, Я вам гавару, Запусціць машыну Можна й пад гару! — лічыць спадар Анатоль Гарачоў. Яго ж пярэ належаць і наступныя радкі:
Будзь прэфі ты альбо аматар, Адзін кіруеш альбо з другам, А «сеў» — не кліч эвакуатар Куды надзейнай саматугам.
 Тым больш што да справы і міліцыю можна прыцягнуць (не усё ж ёй... Некага...):

— *Падліхні крыху, начальнік, Мецьмеш з гэтага навар: Шойч мяне і клічучы «чайнік», Я насамрэч — «самавар».*

Што да вынікаў... У мінулы раз («Звязда», 29.11.13) чытачы прымалі подпісы да здымка, на якім былі дзве прыгожыя козкі на ганку дома. Найлепшыя радкі пра іх, на думку вялікага чытацкага журы, склам спадары Нефірэвіч з Лунінецчыны, спадарыні Бурко з Бярэзінычыны, Маркушэўская з Баранавіччыны, Чыгрынава з Вілейшчыны, Баркоўская са Самлявіччыны... «Пра коз, — піша, напрыклад, спадар Старых, — найбольш насмешлівы словы нашага мэтра Анатоль Гарачова: «Я пытаўся, і не раз: «Дзе ж казёл научеў?...» Аднак трэба, каб выйгравалі і «сантымэтры»...

Якімі, тымі самаварамі (чытай — багачэямі, алігархамі...), людзі становяцца, здагадалася, паглядаўшы на здымак, спадарыня Раіса Васільева з Гомеля:
Бач, прыдумаў што вадзіла (Не, эксплуатаатар!): Хоча, каб яго калілі Аж да самай хаты. Рухавік, бач, не заводзіць... Не дурны — прыкіне, Колькі можна сэканоміць, На адным бензіне... Цэны на яго — не вам казаць — падвышаліся летась разоў з пяць, трой радзей, здаецца, квартплата, электраэнергія ды іншае... Шчасце, як той казаў, што заробак не расце: хоць нейкая стабільнасць. А як вольс цяпер, на святкі — дык яшчэ і надзея, бо (з ліста спадара Міронава з Гродна):
На Каляды любя жыць — Шчадраваць ды варажыць: Каму дзверы завязэаць, Каму «тачку» падагнаць — «Вольву» ці «Феліцыю» Заадно... з міліцыяй.

У гэтым, згадзіцеся, нешта ёсць? Як і ў радках спадарыні Любоў Чыгрынавай:
Выхвалюся дзед Максім: — Во матор — сто сорок сіл! Колам сталі, як адна... Падагнаў бы хто... каня! А ўжо ён... Прыгожая жывёліна, праўда? Да таго ж разумная дужа... Будзем спадзявацца, выцягне, вывезе не толькі гэту машыну, а ўсё, што бускуе, што недзе захрасла...

Пра наш звяздоўскі конкурс на лепшы подпіс да здымка такога, здаецца, не скажаш. Ён — жыве, губляе, на жаль, адных аўтараў, прываблівае іншых, а галоўнае — прымушае думаць... «Добрая гэта справа, — піша спадарыня Васільева з Гомеля, — бо і сам ад душы насмешылі людзям настрой падымеш». А таму — (заключі ад спадарыні Гудачковай) «Хай не спыняюцца гады для роднай мовы, для «Звядзі»! І насамрэч — хай!

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

Што да вынікаў... У мінулы раз («Звязда», 29.11.13) чытачы прымалі подпісы да здымка, на якім былі дзве прыгожыя козкі на ганку дома. Найлепшыя радкі пра іх, на думку вялікага чытацкага журы, склам спадары Нефірэвіч з Лунінецчыны, спадарыні Бурко з Бярэзінычыны, Маркушэўская з Баранавіччыны, Чыгрынава з Вілейшчыны, Баркоўская са Самлявіччыны... «Пра коз, — піша, напрыклад, спадар Старых, — найбольш насмешлівы словы нашага мэтра Анатоль Гарачова: «Я пытаўся, і не раз: «Дзе ж казёл научеў?...» Аднак трэба, каб выйгравалі і «сантымэтры»...

З гэтай думкай пагадзілася і журы маленькае рэдакцыйнае. Таму прыз у выглядзе падпіскі на дарогую сэрцам газету «Звязда» на другі квартал 2014 года накіроўваецца ў Вілейку, дзе жыюць спадарыня (сямяікладніца СШ № 3) Кацярына Якутовіч. Спадзяёмся, яна дашле нам свой хатні адрас. Магчыма — разам з подпісамі да новага здымка. Ён, як заўважы, дадаецца. А значыць, выйграць падпіску можа кожны. Пшыце.

Валянціна ДОУНАР.
 Ад яе ж шчырыя прабачэнні ўсім, чыя подпісы не прайшлі на гэты раз строгага конкурснага адбору.

■ Дзённік настаўніка

ЯК КУРЫЦА ЛАПАЙ...

Кажуць, што існуе тры тыпы почыркаў: першы — *сам разумееш, людзі разумеюць*; другі — *сам разумееш, людзі не разумеюць*; трэці — *ні сам, ні людзі...*

Калі зыходзіць з гэтай класіфікацыі, то ў мяне — менавіта другі тып почырка. Сам я заўсёды яго разбіраю (дакладней, амаль заўсёды), для другіх ж гэта можа стаць істотнай праблемай.
 А вось што датычыцца трэцяга тыпу... Былі ў мяне такія вучні. Глядзіш у шыштак — а там сучульная «кітайская грамата», ані сплюсца не прачытаць. Вучня да сябе выклікаеш, каб расшыфраваў... і што б вы думалі? Таксама з цяжкасцю і толькі асобныя словы...

Ды мне што! Біялогія і хімія — там вусных адказаў ніяк не менш, чым пісьмовых. А як жа з такімі вучнямі мучыліся (менавіта мучыліся) настаўнікі, што выкладалі ў школе беларускую альбо рускую мову! Ну як, скажыце, можна выправіць памылкі ў сачыненні і наогул прааналізаваць яго змест, калі нават не ведаеш, пра што яно, гэтае сачыненне?

І што дзіўна? Многія з такіх «майстроў тайнапісу» нядарна вучыліся і вусна адказвалі нават на васьмёркі-дзвяцікі. Толькі пісьмовыя работы іх падводзілі, не дазваляючы стаць круглым выдатнікамі. А вось у некаторых іх аднакласнікаў, якія ў вусных адказах і двух слоў звязалі не маглі, быў прыгожы разборлівы почырк...
 Дык ці так ужо важна вучню мець добры почырк? І ці варта папракаць школьніка, калі ён піша, нібыта «курыца лапай»? І наогул, ці можна гэта хоць неяк выправіць?
 Прызнаюся, калі я аднёс свой почырк да другога тыпу, то крыху пакрыўіў душой. Я магу пісаць і эразумелым для ўсіх і нават прыгожым почыркам. Гэта ў мяне засталася яшчэ з тых далёкіх часоў, калі ў першым класе старанна выводзіў літары, мачаючы ручку са сталёвым пяром у чарнільніцу-невывільваюку. Як там нас вучылі: націск-валасок, націск-валасок...
 Сучасныя школьнікі нават не ўразумеюць, аб чым гэта я. Бо цяпер пішуць шарыкавымі ручкамі ажно з першага класа, і які там націск з валаском! Мая першая настаўніца, якая мне трыкі выводзіла за тое толькі, што класкы ў сынтку любіў пакадзіць у літары часам змаваў, калі прамакаткай карыстаўся (вось і яшчэ незразумелыя для сённяшніх вучняў словы),

напэўна б, карвалол глытала, убачыўшы каракалі многіх сённяшніх першакласак!
 Так што я магу пісаць разборліва, але... вельмі павольна. А пісьменніку павольна пісаць нельга, трэба паспяваць на паперу хуценька выклікаць усё тое, што ў галаве ў гэтае імгненне прамільгнула. Вось так — напісаннем мастацкіх твораў — і сапсаваў сабе почырк!

І усё ж, чаму так шмат неразборлівы почыркаў у сённяшніх дзцяц? Ці адна толькі шарыкавая ручка таму віной?
 Напэўна ж, не, бо шмат вучняў і сёння маюць прыгожы разборлівы почырк. Ды і раней почырк розных людзей істотна адрозніваўся, яшчэ калі яны пёрамі гусінымі пісалі. Навука нават такая існуе, графалогія, якая сцвярджае, што почырк — гэта шпосці прыроджанае і па почырку вельмі шмат пра канкрэтнага чалавека даведзана можна. Напрыклад, калі почырк нейкага чалавека, мякка качуць, далёкі ад стандарту школьных пропісаў, то гэта, часцей за ўсё, даволі неадрыўная асоба! І ў якасці доказу графологі прыводзяць прыклады многіх сучасных вядомых вучоных альбо пісьменнікаў, почырк якіх былі вельмі неразборлівымі...

Больш за тое, графологі нават сцвярджаюць, што, штучна змяняючы почырк чалавека, можна змяніць у лепшы бок і яго характар (так званая графатэрапія).
 Але хоціць пра графалогію, толькі больш што асабіста я не надта ў я веру. Пагаворым лепш пра тое, ці варта бацькам хвалявацца, калі ў іх дзцяц не вельмі разборлівы почырк? І ці трэба спрабаваць гэты почырк хоць неяк выправіць?

Нататнік Яго жонкі

Святлана ДЗЯНІСАВА, галоўны рэдактар часопіса «Малодосць»

ПРА КАЛІНАВЫЯ ПІРАЖКІ І СІМПАТЫЮ

Каліну я не люблю. Дакладней, не любіла да ўчарашняга вечара. А з сённяшняга ранку перад люстэркам у ваннай пакоі сама сабе паабяцала да гэтай ягады добра прыгледзецца. У сэнсе палюбіць. Нехта з тых, чые словы перадаюцца з веку ў век пад вокладкамі розных «Антычных афарызмаў» ды іншых «Перлін думкі», неяк выказаўся, што зрабіць ворага сваім сябрам — гэта найлепшы з варыянтаў яго, ворага, знішчэння. Слушаю.

Усе пачалося з таго, што нейкая Калініна, жанчына з прывабнымі рысамі твару, прыемным голасам і... Вось што яшчэ абавязкова дадаў бы сюды наш пісьменнік, дык гэта «... і гуткім станам». Наш пісьменнік, дарэчы, нават і сам не заўважыў, як і калі пачаў пісаць прадказальна. Не ў сэнсе, што ў яго атрымліваюцца прарокі рэчы, а ў сэнсе, што вельмі ўжо часта, працягваючы пачатак сказаў, лёгка можна сфармуляваць яго працяг. «У вачах запаліўся...» чытаеш — і прадбачыш «агеньчык», і не іначай як «вясёлы» або «хітры». А потым кажаш: «Брава!» Не пісьменніку, вядома, — сабе. Бо чытаеш-такі: «... вясёлы хітраваты агеньчык». Ну калі ўжо хто з пісьменнікаў прыдумвае рабіць з вачыма штосьці іншае, акрамя як запальваць у іх агеньчыкі? Прадбачу, што адбудзецца гэта тады ж, калі жаданні перастануць быць толькі запаветнымі, змены — спрэс кардынальнымі, сустрэчы — выключна незабыўнымі, тэрыторы — абавязкова неабдымнымі, а часткі чаго б там ні было — неадэмнымі. Але для гэтага трэба хаця б перастаць «ляцець на крылах» за «небакрай» і пачаць перамяшчацца ў самых розных кірунках і нейкім, што ні кажы, адмыслова іншым чынам, кожны дзень па-новаму. Інакш «гонар беларускага прыгожага пісьменства» не «застаецца жыццёвым спадарожнікам», «верны сваёй даўняй традыцыі», а «цягцам пражытых гадоў» «сыдзе на тлен». Але я далёка адступілася.

Дык вось тая Калініна, уся такая ж прывабная, як і прозвішча, пачала адведваць нас кожны вечар. Дакладней сказаць, панадзілася. І так ветліва, з такой інтэлігентнай ўпэўненасцю расказвае, то пра чаромку — як сусіць яе атруцілі ягады, каб атрымаць з іх начынку для пірага, то пра скрыпень — як займацца ферментацыяй яго лісцікаў у хатняй вытворчасці гарбаты, то пра... Ну, вось учора пра каліну расказвала. І так ён, мой муж, на гэту Калініну з каналы глядзеў, так уважліва слухаў, так пасля перадаваў свае ўражанні («Ты бач, і прозвішча ў яе — Калініна»), што была б я Ліпніцкая — далібог, пабіла б тэлевізар. Але я толькі ўзяла ў рукі каліну — зручную такую, гладкую, з ліпы.

— Дык што, яна казалася, з каліны можна згатаваць? — Пиражкі з яе смачныя ўдаюцца. — Яна ж горка. — Дадай больш цукру. — Дзівак, ад цукру горчын не праходзіць», — канстатуе я ў думках. І тым часам успамінаю, што на каліне ў вёсцы засталася вісець шмат ягад. Птушкі на іх чамусьці дагэтуль не пакваліліся. — Меню на падвячорак у наступную нядзелю: калінавыя піражкі пад крыпнёвую гарбату. — Прымаецца.

Ён усміхаецца. Ён усміхаецца так, як толькі можа усміхацца чалавек, які не ведае, што яго чакае. Я таксама люблю невядомаць, інакш і да слова пісьменніка не чаплялася б. Але, здаецца, ведаю не толькі тое, што тэлепраграму Ганны Калінінай мы будзем цяпер глядзець разам (цікавая рэч!), але і тое, наколькі стваральнай можа быць энергія... Не, не рэзонасці. Салідарнасці.

Бо і ў мяне таксама здараюцца сімпатыі. Яны ўвесь час мяне да нечага штурхаюць. То я ўводжу ў звычай уставаць а шостаў раніцы, каб бегчы крос, бо трэба рыхтаваць сябе да палёту ў космас, то ў шостым класе наведваю ўрокі астраноміі для дзяціяскаў, каб стаць космабіялагам, то запісаюся на курсы англійскай, каб разумець, пра што спявае кумір, то раптоўна пачынаю пісаць вершы, уступаю ў фанклуб, то апантана трэнірую памяць завучаннем гістарычных дат, то жадаю праводзіць дні ў жаночых манастырах, дзіцячых вёсках, калійных шахтах... Капернік, Аліса Селязёва, Дзітэр Болен, Высоцкі, Гюго, Гляроўскі... Спрэс фанатызм. Сімпаціі, якія мяне стваралі. Калінавыя піражкі ў мяне таксама атрымаюцца. Дзеля Яго.

Паміж намі...

Кажуць, што жаночай дружбы не бывае. Бывае, бывае! Інакш як назваць гэтую яе амаль паталагічную патрыю бачыць мяне штодня, лежыць ва ўсе мае справы са сваімі парадзі, разглядаць «пад лупай» майго чарговага знаёмага і надакучаць, надакучаць, надакучаць... Наогул, жаночае сяброўства — гэта штосьці асаблівае! Спачатку яна зайдзросціць тваё свабодзе, сукенцы, працы... Потым моцна перажывае, калі ты няўдала выйшла замуж, не можаш «улеціць» ў сукенку ці звольнілася, нарэшце, з абрыдлай працы.

Сяброўства — гэта калі яна ваюе з тваім мужам, адстойваючы тваю правату, нават калі ты зусім не маеш рацыі; цягне ў твой дом набываць на апошнія грошы прадукты, калі твае фінансы зусім «расталі» падчас пошукаў новай працы. Яна вечна корпаецца ў твай душы са шчырым жаданнем наведзі там парадак... Нават у далёкай паездцы, калі ты, маючы намер забыцца на час аб праблемах, займаеш верхнюю паліцу купэ, зрагортаеш любімую кнігу і... На табе! Звініць мабільны, і знаёмы голас паведмляе, што вось, маўляў, месца сабе не знаходжу, таму што ты там адна, бесталковая, і абавязкова ці забудзішся, ці што-небудзь важнае забудзеш, і наогул, трымайся далей ад незнамых музыкаў, усе яны свае... А ў суседзі зноў новы палюбоўнік... А тое футрачка, якое ты купіла перад ад'ездам, яно табе, ведаеш, неяк не вельмі, і калі выршыш прадаваць, то я, так і быць, куплю... Тэлефон награваяецца, ты адчува-

ПАПІЦЬ КАВЫ... БЕЗ ДАЛЕЙШЫХ АБАВЯЗАЦЕЛЬСТВАЎ? НЕ ТРЭБА «ШУКАЦЬ ФРЭЙДА» ТАМ, ДЗЕ ЯГО НЯМА

«Колькі чалавек на свет нарадзілася дзякуючы кубачку кавы!» Гэты жарт знаёмы многім. Ці сапраўды запрашэнне на каву мае такія «незваротныя наступствы»? Што ўкладаюць у паняцце «папіць кавы» у прадстаўнічай прыгожага полу мужчыны і як успрымаюць такія запрашэнні жанчыны?

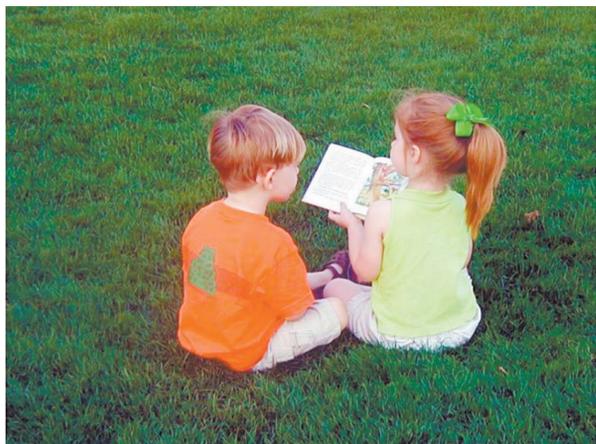
Асабіста мне неаднойчы даводзілася чуць у тэлефоннай трубе ўзрушанае: «Ён запраціў мяне на каву!» ад сябровак і знаёмых. І амаль адразу за гэтым ішла пытанні: «А як ты думаеш: што надзець? А раптам ён мяне запрасіць да сябе?».

Забігаючы наперад скажу, што жанчыны вельмі крыўдзіліся, калі ў «кавы» не было працягу (мужчыны, майце на ўвазе!).

«Калі жанчыне прапаноўваюць «папіць кавы» і гэта адбываецца не ў офісе, то адназначна ў мужчыны ёсць патаемныя намеры і ён прэтэндуе на працяг адносін, — кажа Яраслаў. — І я ўпэўнены, што ўсе жанчыны цудоўна разумеюць, якія намеры ўкладвае ў «кубачак кавы» мужчына!»

Матуліны занатоўкі

Сустралялася на дзіцячай пляцоўцы з суседкай. Пакулі мой Антон і яе Алеся, усмешліва і вельмі кантактная асоба двух з паловай гадоў, будавалі ў пяночыны чыгунку, мы чаровы раз заняліся абмеркаваннем новых умоў свайх дзяцей. Нам заўжды ёсць што абмеркаваць: Алеся ж ужо на два месяцы старэйшая за Антона... Але гэтым разам мне давалося слухаць адзін працяглы суседчын маналаг з нагоды нядаўняга візіту ў дзіцячую паліклініку, дзе Алеся паставіла дыягназ «затрымка нервова-псіхічнага развіцця». І выпісалі аж тры найменні лекаў, якія павінны дапамагчы ёй загаравець. Я, безумоўна, не ўрач,

але Алеся ведаю ці не з яе першага дня нараджэння. І што-што, а нешта там «нервова-псіхічнае» — гэта дакладна не пра яе. Ды і са слыхам у малой яўна добра. Ну не размаўляе яна сказамі! — дык што? Вунь які выдатна паразумеліся з Антанам...

Згадаю, як сама першы раз завітала ў дзіцячую паліклініку. Сыну толькі споўніўся месяц, і мы з ім мусілі зайсці да хірурга, артапеда, неўролага, афтальмолага... Спіс урачоў, абавязковых да наведвання ў гэтым узросце, ураджае сам па сабе, але ўчастковы педэятр накіраваў нас яшчэ да кардыёлага з уролагам — «на ўсялякі выпадак». Ніводзін урач не прызнаў

мяне можна толькі далучыцца. Вельмі люблю каву і п'ю кожны дзень!» — гаворыць яна.

«Калі жанчыне прапаноўваюць «папіць кавы» і гэта адбываецца не ў офісе, то адназначна ў мужчыны ёсць патаемныя намеры і ён прэтэндуе на працяг адносін, — кажа Яраслаў. — І я ўпэўнены, што ўсе жанчыны

чыналіся парозуму: і з кавы, і з віна, і нават з піва. «Калі жанчыне не падабаецца прадстаўнік процілеглага полу, то ўсе кропкі над «і» лепш расставіць загалю.

Настасся падтрымлівае Стэла. «Для мяне кавы — гэта таксама толькі кавы. І мяне «на яе» немагчыма запрасіць. Да

цудоўна разумеюць, якія намеры ўкладвае ў «кубачак кавы» мужчына!»

— А калі жанчына робіць выгляд, што не разумее двухсэнсоўнасці «кавы»? Альбо вырашыла падурыць хлопцу галаву і пакакетнічаць? — правакую Яраслава.

«Калі жанчыне прапаноўваюць «папіць кавы» і гэта адбываецца не ў офісе, то адназначна ў мужчыны ёсць патаемныя намеры і ён прэтэндуе на працяг адносін, — кажа Яраслаў. — І я ўпэўнены, што ўсе жанчыны

цудоўна разумеюць, якія намеры ўкладвае ў «кубачак кавы» мужчына!»

— А калі жанчына робіць выгляд, што не разумее двухсэнсоўнасці «кавы»? Альбо вырашыла падурыць хлопцу галаву і пакакетнічаць? — правакую Яраслава.

«Калі жанчыне прапаноўваюць «папіць кавы» і гэта адбываецца не ў офісе, то адназначна ў мужчыны ёсць патаемныя намеры і ён прэтэндуе на працяг адносін, — кажа Яраслаў. — І я ўпэўнены, што ўсе жанчыны

цудоўна разумеюць, якія намеры ўкладвае ў «кубачак кавы» мужчына!»

— А калі жанчына робіць выгляд, што не разумее двухсэнсоўнасці «кавы»? Альбо вырашыла падурыць хлопцу галаву і пакакетнічаць? — правакую Яраслава.

«Калі жанчыне прапаноўваюць «папіць кавы» і гэта адбываецца не ў офісе, то адназначна ў мужчыны ёсць патаемныя намеры і ён прэтэндуе на працяг адносін, — кажа Яраслаў. — І я ўпэўнены, што ўсе жанчыны

цудоўна разумеюць, якія намеры ўкладвае ў «кубачак кавы» мужчына!»

«Калі жанчыне прапаноўваюць «папіць кавы» і гэта адбываецца не ў офісе, то адназначна ў мужчыны ёсць патаемныя намеры і ён прэтэндуе на працяг адносін, — кажа Яраслаў. — І я ўпэўнены, што ўсе жанчыны

цудоўна разумеюць, якія намеры ўкладвае ў «кубачак кавы» мужчына!»

«Калі жанчыне прапаноўваюць «папіць кавы» і гэта адбываецца не ў офісе, то адназначна ў мужчыны ёсць патаемныя намеры і ён прэтэндуе на працяг адносін, — кажа Яраслаў. — І я ўпэўнены, што ўсе жанчыны

цудоўна разумеюць, якія намеры ўкладвае ў «кубачак кавы» мужчына!»

«Калі жанчыне прапаноўваюць «папіць кавы» і гэта адбываецца не ў офісе, то адназначна ў мужчыны ёсць патаемныя намеры і ён прэтэндуе на працяг адносін, — кажа Яраслаў. — І я ўпэўнены, што ўсе жанчыны

цудоўна разумеюць, якія намеры ўкладвае ў «кубачак кавы» мужчына!»

«Калі жанчыне прапаноўваюць «папіць кавы» і гэта адбываецца не ў офісе, то адназначна ў мужчыны ёсць патаемныя намеры і ён прэтэндуе на працяг адносін, — кажа Яраслаў. — І я ўпэўнены, што ўсе жанчыны

цудоўна разумеюць, якія намеры ўкладвае ў «кубачак кавы» мужчына!»

«Калі жанчыне прапаноўваюць «папіць кавы» і гэта адбываецца не ў офісе, то адназначна ў мужчыны ёсць патаемныя намеры і ён прэтэндуе на працяг адносін, — кажа Яраслаў. — І я ўпэўнены, што ўсе жанчыны

цудоўна разумеюць, якія намеры ўкладвае ў «кубачак кавы» мужчына!»

«Калі жанчыне прапаноўваюць «папіць кавы» і гэта адбываецца не ў офісе, то адназначна ў мужчыны ёсць патаемныя намеры і ён прэтэндуе на працяг адносін, — кажа Яраслаў. — І я ўпэўнены, што ўсе жанчыны

цудоўна разумеюць, якія намеры ўкладвае ў «кубачак кавы» мужчына!»

«Калі жанчыне прапаноўваюць «папіць кавы» і гэта адбываецца не ў офісе, то адназначна ў мужчыны ёсць патаемныя намеры і ён прэтэндуе на працяг адносін, — кажа Яраслаў. — І я ўпэўнены, што ўсе жанчыны

цудоўна разумеюць, якія намеры ўкладвае ў «кубачак кавы» мужчына!»

«Калі жанчыне прапаноўваюць «папіць кавы» і гэта адбываецца не ў офісе, то адназначна ў мужчыны ёсць патаемныя намеры і ён прэтэндуе на працяг адносін, — кажа Яраслаў. — І я ўпэўнены, што ўсе жанчыны

цудоўна разумеюць, якія намеры ўкладвае ў «кубачак кавы» мужчына!»

«Калі жанчыне прапаноўваюць «папіць кавы» і гэта адбываецца не ў офісе, то адназначна ў мужчыны ёсць патаемныя намеры і ён прэтэндуе на працяг адносін, — кажа Яраслаў. — І я ўпэўнены, што ўсе жанчыны

цудоўна разумеюць, якія намеры ўкладвае ў «кубачак кавы» мужчына!»

«Калі жанчыне прапаноўваюць «папіць кавы» і гэта адбываецца не ў офісе, то адназначна ў мужчыны ёсць патаемныя намеры і ён прэтэндуе на працяг адносін, — кажа Яраслаў. — І я ўпэўнены, што ўсе жанчыны

цудоўна разумеюць, якія намеры ўкладвае ў «кубачак кавы» мужчына!»

«Калі жанчыне прапаноўваюць «папіць кавы» і гэта адбываецца не ў офісе, то адназначна ў мужчыны ёсць патаемныя намеры і ён прэтэндуе на працяг адносін, — кажа Яраслаў. — І я ўпэўнены, што ўсе жанчыны

цудоўна разумеюць, якія намеры ўкладвае ў «кубачак кавы» мужчына!»

«Калі жанчыне прапаноўваюць «папіць кавы» і гэта адбываецца не ў офісе, то адназначна ў мужчыны ёсць патаемныя намеры і ён прэтэндуе на працяг адносін, — кажа Яраслаў. — І я ўпэўнены, што ўсе жанчыны

цудоўна разумеюць, якія намеры ўкладвае ў «кубачак кавы» мужчына!»

«Калі жанчыне прапаноўваюць «папіць кавы» і гэта адбываецца не ў офісе, то адназначна ў мужчыны ёсць патаемныя намеры і ён прэтэндуе на працяг адносін, — кажа Яраслаў. — І я ўпэўнены, што ўсе жанчыны

Настасся ўпэўнена, што жанчына заўсёды ведае (інстынктыўна гэта адчувае!): дабіваецца яе мужчына ці не, таму гульня ў разважанні на тэму «а што ён меў на ўвазе пад кубачкам кавы?» — гэта толькі какецтва.

— Ну, калі яна робіць выгляд, што не разумеюць, то... і выдаткі ж невялікія. Можна і яшчэ некалькі разоў запрасіць. «Я таксама, калі хачу бліжэй пазнаёміцца з дзяўчынай, якая спадабалася, запрашаю яе на каву, — прызнаецца Генадзеў. — За кубачкам можна даведацца аб яе поглядах, напрыклад, на тое, якімі павінны быць адносінны ў сям'і (Генадзеў, як і Яраслаў, нежанаты), зразумець ці сумяшчальныя мы псіхалагічна. Трэба ж уважліва ставіцца да выбару будучай «палавінкі».

Такую ж пазіцыю наконт «кубачка кавы» занялі і многія іншыя з апытаных мной нежанатых мужчын. Стала цікава: «А што ўкладаюць у паняцце «папіць кавы» з жанчынай несвабодныя мужчыны? У іх жа ўжо ёсць «другія палавінкі»?

— Вельмі правакацыйнае пытанне для жанатага чалавека, — смеюцца Аляксандр. — Адкажу так: і мужчыну, і жанчыну

прыродна стварыла такім чынам, што яны знаходзяцца ў стане пастаяннага палявання адно на аднаго, нават тады, калі «ежа» (свая «палавінка») знойдзена. Таму і звычайны кубачак кавы можа прывесці да непрадказальнага наступстваў. Ведаю шмат пар, у якіх «паляванне» пачыналася менавіта з кубачка кавы. Зразумела, жанчыне лепш не разлічваць на тое, што пасля кавы яе адразу запрасюць у ЗАГС, але неабходна мець на ўвазе, што прыемыя вечар пасля кавы можа мець працяг.

Як бачым, кубачак кавы ўсё ж такі рэч неадназначная, нават з пункту гледжання несавабоднага мужчыны. Але, калі прадстаўнік моцнага полу ўсё ж запрасіць вас на каву, можна дазволіць сабе крыху пакакетнічаць. Гэта больш распаліць інстынкт палюбоўнічага! А што далей?.. Вырашайце самі.

Гелена АВЕЛА.

Ад шлагбаума да залатой рыбкі

Антон цалкам здаровым, і кожны выпісаў нам нешта ў кропках ці парашках. Дома я перагледзела ўсе рэцэпты і жанулася — месечнаму дзіцяці прапаноўвалася 9 розных лекаў, ды яшчэ некалькі разоў на дзень! Проста «на ўсялякі выпадак». Нічога сур'ёзнага, што патрабавала б сапраўднага лячэння, у Антона не знайшлі. І кожны са спецыялістаў шчыра прызнаў, што свае дробныя недасканальнасці арганізм малых, хутчэй за ўсё, неўзабаве перарасце. Але, маўляў, раз вы ўжо да нас прыйшлі... У выніку я вырашыла не даваць сыну нічога, акрамя адзінага сродку (пра што потым не раз папашкавала, але гэта зусім іншая гісторыя). Праз колькі месяцаў ад усіх «дыягназаў» і следу не засталася.

Ну праўда ж — 30, 40, 50 гадоў таму, калі не было такога багатага выбару лекаў, маленькіх дзіцяці лячылі ў выключных, сапраўды сур'ёзных выпадках. І ўсё — хто раней, хто пазней — выдатна навуліцца бегачы і размаўлячы. Мая найлепшая сяброўка, напрыклад, сцвярджае, што майстарства карыстацца словамі ёй не давалася да трох гадоў. Дык вельмі б яе сённяшняе ўменне вясці філасофскія гутаркі! Пры тым, што я, па сведчанні бацькоў, загаравыла вельмі рана. Амаль на год раней за сваяго брата, з якім мы нарадзіліся ў адзін дзень з розніцай у 10 хвілін...

Кажуць, што час, калі дзіця пачынае гаварыць, не ў апошняй ступені залежыць ад спадчыннасці. Напэўна, у нашых з братам бацькоў гэты працэс распачаўся таксама вельмі па-рознаму (толькі нашы, абедзве шматдзетныя, бабулі такімі «добраямі» не заклапоч-

валіся і першыя словы сваіх далёка не першыя дзятэй у памяці не захавалі... Зрэшты, як адказная маці, яшчэ падчас цяжарнасці я паспрабавала вызначыць, што мне трэба рабіць, каб мае дзіця пачало размаўляць належным чынам у належны тэрмін. І... забылася ў шматлікіх тэорыях. Напрыклад, адны даследчыкі сцвярджаюць, што важней за ўсё колькасць слоў, якія чуе малое ад маці на працягу дня. Прычым запамінаць гэтыя словы дзіця пачынае задоўга да нараджэння. Іншыя ж лічаць, што ўсё гэта не мае ніякага значэння, а галоўная задача дарослых — навучыць немаўля ўважліва слухаць хоць магнітафонную стужку. Стаць для малага прыкладам не столькі актыўнага суразмоўцы, колькі пільнага слухача... Урэшце для мяне стала відэачынам: не звязаючы на ўсё дасягненні цывілізацыі, з'яўленне чалавечлага маўлення дагэтуль застаецца таямніцай. У чым пазней асабіста і пераканалася.

Ледзь не сто гадоў псіхологія спрабуючы вызначыць, колькі слоў павінны ведаць дзеці кожнага ўзросту. Але малюць да трох гадоў вельмі адрозніваюцца адно ад аднаго, каб падлічыць нешта сярэдняе. Урэшце, за норму (якой кіраваліся яшчэ савецкія педэятры) прынялі вынікі даследаванняў аўстрыйска-амерыканскага псіхолога Шарлоты Бюлер, якая падлічыла, што, напрыклад, у год і тры месяцы мінімальны слоўнік дзіцяці складае... усюго 4 словы. А максімальны — аж 232!

Дык вось, у год і тры месяцы слоўнік Антона быў нулявы. Я безупыльна размаўляла з ім, мы бяскожна слухалі разам усё, што толькі можна слухаць, але ўся Антонава «гутарка» зводзілася

да паказвання пальцам на рэчы, якія яму хацелася пакурыць ці пагрызці... А мінулай зімой, тупаючы са мною ў краму, ён раптам прыпыніўся каля шлагбаума, што трапіўся нам па дарозе, і вельмі выразна вымавіў: «Шлагбаум». Пасля чаго замаўчаў яшчэ на тры месяцы. Наступным словам было класічнае «Дай!»... А ў дзень, калі сыну споўнілася два гады, словы пасыпаліся з яго, быццам з чароўнага кувэрка. Неўзабаве ён нават пачаў прыдумляць казкі, якія я толькі паспявала запісваць. Скажам, улюбёны Антонаў персанаж — вялікі чорны сабак Паксі, які жыве ў будцы разам з гаспадаром і ходзіць на працу запускаць фантамы. Апошнім разам, напрыклад, з Паксінага фантамы выплыў карабель, з якога саскочыла малпачка. І цяпер Паксі вымушаны тэрмінова будаваць новую будку, бо ў старой даўно не хапае месца для ўсіх, каго Паксі прывіў туды жывы яшчэ да сустрэчы з малпачкай... Калі б раней мяне сказали, што двухгадовае дзіця складае падобныя гісторыі, дакладна не паверыла б! Ды што я ведала пра дзіцяцую раней?.. І што ведаю пра свайго Антона цяпер?

Падб'ягае да мяне хвіліну таму: «Мама, я прыдумал, што Дзед Мароз падарыць мне праз год! Залатую рыбку. І ў мяне заўжды будзе шмат новых машынак!» Вам такое прыйдзе ў галаву? Дарчы, калі напярэдадні Новага года мы запаліліся, што Антон хаче быць атрымаць ад Дзеда Мароза, ён вымавіў толькі адно слова: «Чыз!» Не зразумейшы, мы пераліталіся. «Гэта каб усе ўдмухаліся, — удакладніў сын. — І яшчэ адну машынку»...

Марына БЕРАЗЕНСКАЯ.

ЖАНЧЫНЫ ТАКСАМА СЯБРУЮЦЬ

«Не хачу з табой больш размаўляць!» да «Пайду, нап'юся атруты...» Карацей, наша жыццё без сябровак было б складаным і сумным. Складаным, бо вельмі часта хочацца падзяліцца сваімі перажываннямі, а калі няма вернай сяброўкі — то няма з кім. Сумным, калі няма з кім падзяліцца радасцю — разам пасмяяцца з чарговай серыі «Адчыйны хатніх гаспадынь», абмеркаваць суседку з першага ці апошняга ад размовы — ніні, таму што тады будзеш мець усе магчымыя непрыемнасці, пачынаючы

еш, што вось-вось узарвешся, суседзі па купэ раздражнёна варочаюцца. Але адмовіцца ад размовы — ніні, таму што тады будзеш мець усе магчымыя непрыемнасці, пачынаючы

аднак ёсць сярод нас і тыя, каму не пашанцавала з сяброўкай. Чыясці «разнесла» па ўсім горадзе чужую тайну, другая завяла раман з чужым мужам, трэцяя падманула... Безумоўна, праблемы і непаразуменні ўзнікаюць у любых адносінах, і жаночая дружба не выключэнне. Ніхто не застрахаваны ад крутых жыццёвых паваротаў. Але сапраўднае сяброўства можа пераадолець усё, бо яго галоўная каштоўнасць — гэта шчырыя чалавечыя зносіны. Такое сустрэкаецца не часта, і ім трэба даражыць. Што ж рабіць, каб нішто не магло азмрочыць дружбу?

Не «змяшваць» мужчын Вашы кавалеры — гэта вашы кавалеры, а яе

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА
 Государственное предприятие
«Минский областной центр инвестиций и приватизации»
 (организатор аукциона) по поручению
Открытого акционерного общества «Нерудпром» (продавец)
 проводит открытый аукцион по продаже автомобильной техники:

Лот № 1:
грузовой автомобиль-самосвал – MA3 551605-27P
 (2006 г.в., самосвал, г/л 20,5 т, пробег 152 808 км, г/н АА 8267-7).
 Начальная цена с НДС – 192 000 000 бел. руб.

Лот № 2:
грузовой автомобиль-самосвал – MA3 551605
 (2007 г.в., самосвал, г/л 20,5 т, пробег 150 696 км, г/н АВ 5527-7).
 Начальная цена с НДС – 216 000 000 бел. руб.

Лот № 3:
грузовой автомобиль-самосвал – MA3 551605
 (2007 г.в., самосвал, г/л 20,5 т, пробег 155 120 км, г/н АВ 5528-7).
 Начальная цена с НДС – 216 000 000 бел. руб.

Транспорт находится по адресу: г. Минск, ул. Асаналиева, 72.
Задати в размере 10% от начальной цены предмета аукциона перечисления на р/с № 3012108260016 в ЦБУ № 701 ОАО «БПС-Сбербанк», БИК 153001369, г. Минск, УНП 690324015 государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации».

Договор купли-продажи должен быть подписан в течение 5 (пяти) рабочих дней после проведения аукциона. Оплата за объект производится в течение 10 (десяти) банковских дней после подписания договора купли-продажи, если иное не предусмотрено договором купли-продажи. Затраты на организацию и проведение аукциона возмещает победитель торгов (покупатель).

Порядок проведения аукциона и оформления участия в торгах оговорен в условиях его проведения, размещенных на сайте организатора торгов www.rft.by.

Предыдущее извещение опубликовано в газете «Звязда» от 10.12.2013 г. Аукцион состоится **31.01.2014 в 11.00** по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, каб. 324. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по **30.01.2014 до 16.00** по указанному адресу.

Тел.: (8017) 224 61 34, (8029) 102 21 17. УНП 1001706544

■ Меркаванні

НЕ САПЕРНІКІ, А ПАРТНЁРЫ

Дзяржава і бізнес павінны слухаць адно аднаго. І адгукцца на любыя крокі наўстрэч. Так можна выказаць агульную думку-вынік пасяджэння «круглага стала» па пытаннях паліяпшэння дзелавога клімату ў Беларусі, што днёмі адбыўся ў Мінску.

Уладзімір Карагін заклікае знаходзіць час для працы з чыноўнікамі.

Кожны пры сваім...

На пачатку абмеркавання былі прадстаўлены ў скарачаных варыянце пазіцыі бізнесу і дзяржавы адносна ўмоў для развіцця прадпрыемстваў у краіне. Дзяржава кажа бізнесу: дырэктыва № 4 практычна выканана; дарэгія крокты — рэч аб'ектыўная; падатковая сістэма ў Беларусі — еўрапейская; роўныя ўмовы для ўсіх суб'ектаў гаспадарання створаны; рэйдарства няма і быць не можа; рынак працы — у парадку; нерухомаць і зямля кіруюцца на добрым узроўні; інфраструктура для развіцця бізнесу створана; плацежная дысцыпліна нармальна. У сваю чаргу, бізнес кажа дзяржаве: крокты спусташальныя; падатковы цяжар разбуральны; арэнда дарагая; працоўная сіла — нятанная і нецвярзая; маніпалісты спускаюцца — роўныя правілы гульні няма; заказчыкі не плацяць, асабліва дзяржструктуры; чыноўнікі ігнаруюць. Адуль узнікае такое непаразу-

менне? Кожны стаіць на сваім і не задумваецца, як дапамагчы суседу. Нехта з удзельнікаў нават правёў такую паралель: гэта ўсё больш нагадвае сітуацыю з паядынкам двух баксёраў, адзін з якіх па сумяшчальніцтве рэфэрэ. Але пры гэтым бізнес-супольнасць выказвае атымістычныя чаканні, што бізнес пачуе, з ім праексультуацыя, пачнецца сапраўдны дыялог. І ўжо нават прыдумана, як да гэтага прыйсці.

Акрамя патрабаванняў — абавязальствы

Дырэктар Саюза прадпрыемстваў і наймальнікаў імя М. Куняўскага Жанна Тарасевіч лічыць, што супраціўства бізнесу і дзяржавы будзе эфектыўным толькі на аснове выканання ўзаемных абавязальстваў. «Па-

трабуючы ад дзяржавы саствапа, бізнес павінен браць на сябе сустрэчны абавязальствы перад дзяржавой», — сказала Жанна Тарасевіч і прывела прыклад: — калі ў Швецыі аб'яднанне ўладальнікаў кавярні 15 гадоў адстойвала зніжэнне ПДВ, то дамаглася гэтага толькі ўзрушы нас сябе пэўныя абавязальствы па арганізацыі працоўных месцаў і стварэнні сеткі кавярняў у не самых папулярных раёнах, дзе жыхары чакалі гэтага. Так і нам трэба не казаць пра чаргу, выконвае або не выконвае дзяржава нашы просьбы, а распрацоўваць і браць на сябе абавязальствы ў значных для грамадства сферах у адказ на крокі дзяржавы ў бок паліяпшэння дзелавога клімату». У сваю чаргу ў дзяржавы будзе эфектыўным толькі на аснове выканання ўзаемных абавязальстваў. «Па-

трабуючы ад дзяржавы саствапа, бізнес павінен браць на сябе сустрэчны абавязальствы перад дзяржавой», — сказала Жанна Тарасевіч і прывела прыклад: — калі ў Швецыі аб'яднанне ўладальнікаў кавярні 15 гадоў адстойвала зніжэнне ПДВ, то дамаглася гэтага толькі ўзрушы нас сябе пэўныя абавязальствы па арганізацыі працоўных месцаў і стварэнні сеткі кавярняў у не самых папулярных раёнах, дзе жыхары чакалі гэтага. Так і нам трэба не казаць пра чаргу, выконвае або не выконвае дзяржава нашы просьбы, а распрацоўваць і браць на сябе абавязальствы ў значных для грамадства сферах у адказ на крокі дзяржавы ў бок паліяпшэння дзелавога клімату». У сваю чаргу ў дзяржавы будзе эфектыўным толькі на аснове выканання ўзаемных абавязальстваў. «Па-

што чыноўнікам і бізнесу неабходна ставіць і дасягаць агульныя мэты, загадыя вызначыўшы, што будзе вынікам. «Важна, каб былі створаны праадавольны механізм рэалізацыі нейкіх магчымасцяў і інтарсаў», — заявіла яна. У якасці прыкладу Лілія Коваль прывела сітуацыю з магчымасцю перадачы на бязвыплатнай аснове прадпрыемствам пустуючы будынкаў і збудаванняў для развіцця вытворчасці. «Магчымасць задэклараваць, але на практыцы рэалізуецца вельмі складана», — звярнула ўвагу віцэ-старшыня аб'яднання.

Між іншым, самі бізнесмены прытрымліваюцца такой жа пазіцыі. Прадстайнік прадпрыемстваў імя Каламіец таксама пранававу не патрабаваць ад дзяржоргану адразу дзясяткі складаных для выканання пунктаў, а пацкавіцца спачатку, чаго ў канкрэтных галінах эканомікі і сферах жыцця ад бізнесу чакае дзяржава. «Як той казаў, трэба даведацца, чаго хоча кліент, апацкі свае магчымасці і ўмовы ў эканоміцы і паказаць на нейкія перашкоды на шляху дасягнення жаданага. Толькі канкрэтная размова прыводзіць да канкрэтных вынікаў», — узрунены бізнесмен.

Знаходзіць час

Уладзімір Карагін, старшыня прэзідыума Рэспубліканскага канфедэрацыйнага прадпрыемстваў (РКП), закрануў тэму таго, што бізнес-аб'яднанні, на жаль, не заў-

сёды адгукцаюцца на пранавы дзяржоргану разам даследаваць канкрэтыя праблемы. Прадстайнік бізнес-колаў не знайшлі часу часу, каб абмеркаваць і выпрацаваць канкрэтыя пранавы Міністэрству энергетыкі па пазіцыі «падключэння да электразабеспячэння» для паліяпшэння дзелавога клімату. Падчас сустрэчы апошні прайнфармаваў аб ходзе работ над «Нацыянальнай платформай бізнесу Беларусі — 2014» і запрасіў віцэ-прэм'ера на Асамблею дзелавых колаў Беларусі, дзе «НПББ -2014» будзе прадстаўлена шырокай грамадскасцю. Прадпрыемльшчыкі форум пройдзе 5 сакавіка ў Мінску.

перадаць дзяржаўным органам дакумент пад назвай «Нацыянальная платформа бізнесу Беларусі» на бягучы год. 15 студзеня наместнік прэм'ер-міністра Беларусі, старшыня Савета па развіцці прадпрыемстваў Пётр Пракаповіч сустраўся з Уладзімірам Карагіным. Падчас сустрэчы апошні прайнфармаваў аб ходзе работ над «Нацыянальнай платформай бізнесу Беларусі — 2014» і запрасіў віцэ-прэм'ера на Асамблею дзелавых колаў Беларусі, дзе «НПББ -2014» будзе прадстаўлена шырокай грамадскасцю. Прадпрыемльшчыкі форум пройдзе 5 сакавіка ў Мінску.

«Так і нам трэба не казаць пра тое, выконвае або не выконвае дзяржава нашы просьбы, а распрацоўваць і браць на сябе абавязальствы ў значных для грамадства сферах у адказ на крокі дзяржавы ў бок паліяпшэння дзелавога клімату».

увагу прысутных на тое, што за круглым сталом сядзяць каля 15 удзельнікаў Савета па развіцці прадпрыемстваў, але на пасяджэннях гэтага органа абмярковуюцца канцэптуальныя моманты. «А я справа даходзіць да абмеркавання канкрэтных праблем з ведамствамі, у нас не знаходзіцца часу», — адзначыў ён.

Нагадаем, што ўжо на працягу 8 гадоў бізнес-саюзы і асацыяцыі, якія ўваходзяць у Рэспубліканскую канфедэрацыю прадпрыемстваў, штогод рытуеюць і

Нацыянальная платформа бізнесу, на думку яе распрацоўшчыкаў, — гэта комплексныя пранавы беларускага бізнесу па паліяпшэнні дзелавога клімату краіны, парадак дня айчыннага прадпрыемстваў, аснова для прыватна-дзяржаўнага дыялогу і партнёрства, шлях да збалансаванага развіцця дзяржавы і грамадства.

Уладзіслаў КУЛЕЦКІ, фота аўтара

ТЕХНОБАНК
ВНИМАНИЮ ФИЗИЧЕСКИХ ЛИЦ – КЛИЕНТОВ
ОАО «ТЕХНОБАНК»!
Уважаемые владельцы текущих (расчетных) счетов в ОАО «ТЕХНОБАНК»!

ОАО «ТЕХНОБАНК» информирует Вас о том, что руководствуясь статьёй 206 Банковского кодекса Республики Беларусь, закрывает текущие (расчетные) банковские счета физических лиц, на которых отсутствуют денежные средства в течение трех месяцев со дня последнего перечисления с них денежных средств, и прекращает обязательства по соответствующим договорам текущего (расчетного) банковского счета по истечении месяца с даты опубликования настоящего уведомления.

УНП 100706522

Утерянный бланк строгой отчетности «Страховой полис обязательного медицинского страхования иностранных граждан» формы 2РН серии ББ, в количестве 1 штуки № 2933595 в Представительстве Белгосстраха по Минскому району считать **недействительным**.

УНП 60001344

В связи с поступившим заявлением об объявлении гражданина умершим **суд Ошмянского района Гродненской области** просит граждан и юридических лиц в течение двух месяцев со дня публикации сообщить суду (231103 город Ошмяны, улица Советская, 39) об известных им сведениях о гражданине АДАМОВИЧЕ Анатолии Антоновиче, 12 апреля 1971 года рождения, уроженце и жителе деревни Кольчаны, улица Заводская, дом 4, квартира 6 Ошмянского района Гродненской области (паспорт серии КН № 021572717 выдан 07.07.1998 года ОВД Ошмянского райисполкома Гродненской области).

ИЗВЕЩЕНИЕ
о проведении 21 февраля 2014 года торгов по продаже отдельных объектов, находящихся в государственной собственности

Предмет торгов (наименование, назначение, место нахождения продаваемого имущества)	Находящееся в собственности Несвижского района изолированное помещение с инвентарным номером 621/D-4940, расположенное по адресу: Минская область, Несвижский район, г. Несвиж, ул. Рокоссовского, 4-37, (наименование – торговое помещение; общая площадь – 203 кв.м; назначение – торговое помещение)
Сведения о продавце	УП «Несвижское ЖХК», ул. Шимко, 74 «а», 222603, г. Несвиж
Сведения об организаторе торгов	УП «Минский городской центр недвижимости», ул. К. Маркса, 39, к. 10, 220030, г. Минск
Начальная цена предмета торгов	640 327 492 белорусских рубля
Сумма задатка	70 000 000 белорусских рублей
Условие продажи имущества	Размещение объектов непроизводственного назначения

Торги проходят в форме открытого аукциона на повышение начальной цены.

Аукцион проводится в порядке, предусмотренном Положением о порядке организации и проведения аукционов (конкурсов) по продаже отдельных объектов, находящихся в государственной собственности, утвержденным постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 12.07.2013 № 609 (далее – Положение).

Организатор торгов вправе отказаться от их проведения в любое время, но не позднее чем за три дня до наступления даты проведения аукциона.

К участию в торгах допускаются юридические и физические лица, в том числе индивидуальные предприниматели, заключившие соглашение с организатором торгов о правах, обязанностях и ответственности сторон в процессе подготовки и проведения торгов (утвержденной формы), внешние задаток, подавшие организатору торгов заявление на участие в аукционе (утвержденной формы), к которому прилагают:

- документ, подтверждающий внесение задатка с отметкой банка;
- юридическим лицом или индивидуальным предпринимателем Республики Беларусь** – копия документа, подтверждающего государственную регистрацию;
- иностранным юридическим лицом** – легализованные в установленном порядке копии учредительных документов и выписка из торгового реестра страны учреждения (выписка должна быть произведена не ранее шести месяцев до подачи заявления на участие в торгах) либо иное эквивалентное доказательство юридического статуса в соответствии с законодательством страны учреждения с нотариально засвидетельствованным переводом на белорусский или русский язык;
- иностранным индивидуальным предпринимателем** – легализованный в установленном порядке документ, подтверждающий статус, с нотариально засвидетельствованным переводом на белорусский или русский язык;
- представителем юридического лица Республики Беларусь** – доверенность, выданная в установленном законодательством порядке (кроме случаев, когда юридическое лицо представляет его руководитель);
- представителем гражданина или индивидуального предпринимателя Республики Беларусь** – нотариально удостоверенная доверенность;
- представителем иностранного юридического лица, иностранного физического лица или индивидуального предпринимателя** – доверенность, легализованная в установленном законодательством порядке, с нотариально засвидетельствованным переводом на белорусский или русский язык.

При подаче документов заявитель (его представитель) предъявляет документ, удостоверяющий личность, а руководитель юридического лица – также документ, подтверждающий его полномочия.

Задаток перечисляется на расчетный счет УП «Минский городской центр недвижимости» № 3012104971019 в региональной дирекции № 700 ОАО «БПС-Сбербанк», г. Минск, код 153001369, УНП 190398583 срок, установленный для приема документов на участие в аукционе.

Торги проводятся аукционистом, определяемым организатором торгов. В процессе торгов начальная цена повышается аукционистом до тех пор, пока только один участник согласен приобрести предмет торгов. Данный участник объявляется победителем аукциона. В ходе торгов участники могут предлагать свою цену за продаваемое имущество в соответствии с Положением.

Затраты на организацию и проведение аукциона возмещает победитель аукциона (единственный участник торгов) в течение трех рабочих дней со дня проведения аукциона. Информация о затратах, порядке и сроках их возмещения доводится до сведения участников перед началом аукциона при заключительной регистрации под подписью.

Договор купли-продажи между продавцом и победителем аукциона (единственным участником торгов) заключается после предъявления копии платежных документов о перечислении суммы затрат и подписывается в течение 10 рабочих дней со дня проведения аукциона.

Оплата стоимости приобретенного имущества осуществляется в течение 30 календарных дней со дня заключения договора купли-продажи. Распорочная оплата может быть предоставлена покупателю в порядке, предусмотренном решением Несвижского районного Совета Депутатов от 01.12.2012 № 116 «О неоплате ввозных расходов растительного сырья».

Торги проводятся **21 февраля 2014 года в 12.00** по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, зал аукционов. Прием документов на участие в аукционе, а также консультации по вопросам участия в торгах осуществляются с **21.01.2014 по 17.02.2014 включительно** в рабочие дни с 09.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00 (по пятницам – до 16.45) по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. 6.

Телефоны для справок: (017) 327 48 36 (УП «Минский городской центр недвижимости»), (017 70) 5 51 88 (УП «Несвижское ЖХК»).

Извещение об открытом аукционе по продаже земельных участков в частную собственность для строительства и обслуживания многоквартирного дома, проводимом Сорочинским сельским исполнительным комитетом

Дата, время и место проведения	Лот № 1	Лот № 2	Лот № 3
Место, дата и время начала и окончания приема заявлений, прилагаемых документов	18 февраля 2014 года в 10.00 в здании Сорочинского сельисполкома д. Сорочино		
Наименование объекта	Земельный участок		
Целевое назначение	Для строительства и обслуживания жилого дома		
Порядок осмотра на местности земельного участка, выставяемого на аукцион	Осмотр земельного участка будет производиться по обращению граждан в комиссию по проведению аукционов		
Кадастровый номер	224986004901000016	224986014301000013	224986020601000047
Площадь земельного участка (га)	0,2500	0,2499	0,2488
Начальная цена, руб.	15 000 000	20 000 000	20 000 000
Размер задатка, руб.	1 500 000, уплачивается при подаче заявления на регистрацию участника аукциона. Получатель: Главное управление МР по Витебской области, р/с 3641328061099, филиал 216 ОАО «АСБ Беларусбанк», код 648, г. Полоцк, УНП 300007045, код платежа 04901	2 000 000, уплачивается при подаче заявления на регистрацию участника аукциона. Получатель: Главное управление МР по Витебской области, р/с 3641328061099, филиал 216 ОАО «АСБ Беларусбанк», код 648, г. Полоцк, УНП 300007045, код платежа 04901	2 000 000, уплачивается при подаче заявления на регистрацию участника аукциона. Получатель: Главное управление МР по Витебской области, р/с 3641328061099, филиал 216 ОАО «АСБ Беларусбанк», код 648, г. Полоцк, УНП 300007045, код платежа 04901
Условия продажи объекта	Внесение победителем аукциона платы за земельный участок, возмещение расходов, связанных с подготовкой и проведением аукциона и формированием земельного участка, в том числе с государственной регистрацией в отношении создания земельного участка, осуществление в двухмесячный срок после принятия решения о предоставлении ему земельного участка государственной регистрации права на этот участок, получение в установленном порядке технической документации и разрешения на строительство жилого дома, занятия участка не позднее одного года после получения свидетельства государственной регистрации и право на него.		
Условия проведения аукциона	Аукцион будет проводиться при наличии двух и более участников аукциона, шаг аукциона – 10%		

УП «Минский городской центр недвижимости» 7 февраля 2014 г. проводит повторный открытый аукцион № 01-Сф-14 по продаже земельных участков в частную собственность граждан Республики Беларусь

Вид аукциона: открытый (на повышение начальной цены). Предмет аукциона: право частной собственности на земельный участок. Аукцион проводится в порядке, установленном постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 26.03.2008 № 462. На торги выставяются 20 земельных участков для строительства и обслуживания многоквартирных блокированных жилых домов в г. Минске:

№ предмета аукциона	Месторасположение земельного участка	Кадастровый номер земельного участка	Площадь земельного участка, га	Начальная цена, бел. руб.	Сумма задатка, бел. руб.	Расходы на подготовку документации для проведения аукциона, бел. руб.
1.	пер. Алтайский, 6 (Заводской район)	500000000002008274	0,0422	356 554 900	53 000 000	8 194 758
2.	пер. Ангарский, 192 (Заводской район)	500000000002008273	0,0547	462 164 560	69 000 000	8 568 892
3.	пер. Ангарский, 193 (Заводской район)	500000000002008272	0,0606	512 015 790	77 000 000	8 568 892
4.	пер. Грибной, 15 (Заводской район)	500000000002008271	0,0546	460 475 470	69 000 000	8 568 892
5.	ул. Затишье, 63 (Советский район)	500000000008005826	0,0415	581 766 900	87 000 000	8 194 758
6.	проектируемый проезд № 3 в бывшей деревне Масюковщина (Фрунзенский район)	500000000006007162	0,0707	808 852 590	121 000 000	8 194 758
7.	проектируемый проезд №3 в бывшей деревне Масюковщина (Фрунзенский район)	500000000006007161	0,0985	1 126 899 930	169 000 000	8 194 758
8.	пер. 1-й Артема, 17 (Заводской район)	500000000002007983	0,0590	471 860 520	70 000 000	4 927 614
9.	пер. Таежная, 45 (Партизанский район)	50000000000103858	0,0512	417 290 750	62 000 000	5 148 923
10.	пер. Сенецова, 33 (Заводской район)	500000000002008252	0,0492	412 097 700	62 000 000	8 194 758
11.	ул. Ангарская, 219 (Заводской район)	500000000002008251	0,0580	485 800 950	73 000 000	8 194 758
12.	пер. Братский, 29 (Заводской район)	500000000002008248	0,0541	453 135 450	68 000 000	8 194 758
13.	ул. Охотская, 166 (Заводской район)	500000000002008250	0,0473	396 176 700	60 000 000	8 194 758
14.	ул. Охотская, 138 (Заводской район)	500000000002008249	0,0449	376 074 150	56 000 000	8 194 758
15.	ул. Ангарская, 213 А (Заводской район)	500000000002008103	0,0564	442 985 400	66 000 000	6 530 359
16.	ул. Фучика, 7 (Заводской район)	500000000002007565	0,0574	453 544 720	68 000 000	2 134 249
17.	пер. Грибной, 46/19 (Заводской район)	500000000002008105	0,0477	374 645 700	56 000 000	6 197 106
18.	проезд Енисейский, 7 (Заводской район)	500000000002008102	0,0478	375 460 800	56 000 000	5 761 190
19.	ул. Чекалина, 49 (Заводской район)	500000000002008104	0,0440	345 602 400	56 000 000	6 190 140
20.	пер. 1-й Зубачева, 12 (Октябрьский район)	500000000004004874	0,0511	492 811 260	73 000 000	4 927 614

Сведения о наличии инженерных коммуникаций на указанных земельных участках содержатся в составе землеустроительной документации.

Инженерное развитие инфраструктуры застраиваемой территории осуществляется в соответствии с техническими условиями на инженерно-техническое обеспечение соответствующего объекта, выдаваемыми эксплуатирующими и согласующими организациями.

Условия, предусмотренные в решении о формировании земельного участка для проведения аукциона и предоставлении его победителю аукциона либо единственному участнику несоостоявшегося аукциона:

- внесение платы за земельные участки;
- возмещение затрат на организацию и проведение аукциона, в том числе расходов связанных с изготовлением и предоставлением участникам аукциона информации, необходимой для его проведения;
- обращение за государственной регистрацией прав на земельный участок в РУП «Минское городское агентство по государственной регистрации и земельному кадастру» в двухмесячный срок после утверждения протокола о результатах аукциона либо признания аукциона несоостоявшимся;
- получение победителем аукциона в установленном порядке технической документации и разрешения на строительство жилого дома;
- занятие земельными участками (осуществление строительно-монтажных работ) осуществить не позднее одного года со дня утверждения в установленном порядке проектной документации на строительство многоквартирного, блокированного жилого дома.

организацию и проведение аукциона, в том числе расходов, связанных с изготовлением и предоставлением участникам документации, необходимой для его проведения. Информация о данных затратах, порядке их возмещения доводится до сведения участников аукциона до его начала при заключительной регистрации под роспись и оплачивается по предоставляемому организатором аукциона счету-фактуре;

- возместить Минскому горисполкому расходы по подготовке документации для проведения аукциона;
- выполнить условия, предусмотренные в решении об изъятии земельного участка для проведения аукциона и предоставлении его в частную собственность победителю аукциона либо единственному участнику несоостоявшегося аукциона.

Прием документов, консультаций по вопросам участия в аукционе и ознакомления с имеющейся документацией осуществляется по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. № 6 с 22 января 2014 г. по 3 февраля 2014 г. включительно в рабочие дни с 09.00 до 13.00 и с 14.00 до 16.45.

Торги в отношении каждого земельного участка проводятся при условии наличия двух или более участников. Победителем торгов по каждому предмету аукциона признается участник, предложивший наиболее высокую цену.

Победитель торгов либо единственный участник несоостоявшегося аукциона, выразивший согласие на приобретение земельного участка, как единственный, подавший заявление на участие в аукционе, в течение 10 рабочих дней со дня утверждения протокола о результатах аукциона либо признания аукциона несоостоявшимся обязан:

- внести плату за земельный участок (часть платы) – в случае предоставления расщорки вне внесений;
- возместить организатору аукциона затраты на

предоставить в УП «Минский городской центр недвижимости» следующие документы:

- заявление на участие в аукционе установленной формы;
- документ, подтверждающий внесение суммы задатка, с отметкой банка;
- подписанное соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона (в двух экземплярах) установленной формы, включающее обязательство по уплате в соответствии с законодательством штрафных санкций и иные требования;
- дополнительно предоставляются:
  - гражданином – копия документа, содержащего его идентификационные сведения, без нотариально удостоверенной доверенности;
  - представителем гражданина – нотариально удостоверенная доверенность;
  - При подаче документов на участие в аукционе граждане Республики Беларусь, предъявляя паспорт гражданина Республики Беларусь, а представители граждан – документ, удостоверяющий личность.

После совершения названных действий, но не позднее 2 рабочих дней, Минский горисполком выдает победителю аукциона либо единственному участнику несоостоявшегося аукциона выписку из решения об изъятии земельного участка для проведения аукциона и предоставлении его в частную собственность для строительства и обслуживания многоквартирного (блокированного) жилого дома, а также один экземпляр протокола о результатах аукциона либо признания аукциона несоостоявшимся.

Оплата стоимости предметов аукциона осуществляется по безналичному расчету за белорусские рубли. По заявлению победителя аукциона Минским горисполкомом предоставляется расщорка внесения платы за земельный участок. Указанное заявление подается победителем аукциона в Минский горисполком не позднее одного рабочего дня после утверждения протокола о результатах аукциона.

При невыполнении требований об обращении за государственной регистрацией прав на земельный участок в двухмесячный срок после утверждения протокола о результатах аукциона либо признания аукциона продажи несоостоявшимся, решение Мингорисполкома о предоставлении земельного участка утрачивает силу.

Осмотр земельных участков на местности производится желающими самостоятельно в удобное для них время.

Контактный телефон: + 375 (17) 226 16 72, официальный сайт организатора торгов www.mgcn.by.

■ Да ведама

ДА СВЯТЫНІ ЛЕПШ НАКІРАВАЦА ГРАМАДСКІМ ТРАНСПАРТАМ

Падпіска-2014

...А ТЭЛЕВІЗАР — У ВЁСКУ СНЕЖНУЮ!

Добрая навіна: днямі камісія ў складзе супрацоўнікаў рэдакцыі, РУП «Белпошта» і сталых чытачоў «Звязды» Ганны Іванаўны Аляхновіч і Леаніда Мікітавіча Бугляра (на здымку), праведзены чарговы розыгрыш прызоў сярэд падпісчыкаў на першы квартал і першае паўгоддзе 2014 года.

У прызавым фондзе гульні было сем мультыварак Scarlet SC-411 (па адной на кожную вобласць і горад Мінск) і тэлевізар Samsung UE22F5000 AKXRU. Усе яны знайшлі гаспадароў. Такім чынам, мультываркі выйгралі:

Людміла Канстанцінаўна Данильчык з в. Русіны Баранавіцкага раёна Брэсцкай вобласці; Ніна Іванаўна Папакаль з в. Стрынадкі Глыбоцкага раёна Віцебскай вобласці;

Ганна Апанасяўна Казлова з г. Калінкавічы Гомельскай вобласці;

Ала Паўлаўна Заброцкая з г. Гродна; Пётр Іванавіч Кніга з в. Коубчы Клічаўскага раёна Магілёўскай вобласці;

Марыя Васільеўна Кухарэнка з в. Масцілавічы Клецкага раёна Мінскай вобласці;

Вольга Канстанцінаўна Кружлік з г. Мінска. Суперпрыз — тэлевізар Samsung — выйграла

Станіслава Іосіфаўна Новік з в. Снежная Зэльвенскага раёна Гродзенскай вобласці. Віншувем ішчасліўчыкаў! Тым жа, каго пакулы абышла ўдача, скажам, што далучыцца да падпісчыкаў газеты, да ўдзельнікаў рэкламнай гульні не пазна ніколі. А далей... Той не выйграе, хто не гуляе. Арганізатарам рэкламнай гульні «Падпісчыся на «Звязду» з'яўляецца рэдакцыяна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда» (УНП 100155376), размешчаная па адрасе: г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10 А.

Рэкламная гульня «Падпісчыся на «Звязду» зарэгістравана Міністэрствам гандлю Рэспублікі Беларусь 30 кастрычніка 2013 года (пасведчанне № 2255) і праводзіцца на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь з 15 лістапада 2013 года па 31 сакавіка 2014 года ўключна сярэд падпісчыкаў газеты «Звязда» першага квартала або першага паўгоддзя 2014 года.

Тэлефон для даведак па пытаннях правядзення рэкламнай гульні і атрымання прызоў: (017) 287 1838.

Дыялогі

На замерзлай рэчцы сустрэліся два рыбакі: — Ты што, суседзе, водпуск узяў? — Не, а чаму пытаешся? — Дык на рыбалку ж раней прыходзіў пасля работы, а цяпер во з раціцы тут.

У загадка сельскага клуба пытаюць: — На якіх інструментах вы іграеце? — На гармоніку, на баяне... — А яшчэ? — Шчыра кажучы, узяўшы чарку, магу на любым.

— Нешта мой сабакка есці не узяў... — скардзіцца жанчына. — А паспрабуйце даць яму лыжку самагону... — Што вы такое гаворыце! У нас інтэлігентная сям'я... — Ну... тады дайце каньяку! Даслаў Міхась СЛІВА, г. Рагачоў.

ГУМАРЭСКА

Васіль НАЙДЗІН

КРОС

— Хвілінку ўвагі, спадары-таварышы! Яшчэ адно пытанне: паступіла прапанова ў суботу правесці крос... — Адкуль паступіла? — Не шуміце: не знісу... — Тады галасуем. Увага, хто за?.. Аднагалосна. Давайце складзем спіс. Першым запішам Бузякіна. — Як што, дык адрозніваць ўжо кругам, з сэрцам праблемы... Во, поўныя кішані валідолу. Калі і крос яшчэ — памру.

ПАРТРЭЦКІ

РАСКЛАДУШКА

Свой распклад у раскладушкі. А калі раптоўны госьць — Ёсць і коўдра, і падушка, Нешта й пад падушкай ёсць.

ТАЎКАЧ

Напэўна, доля ўжо такая. А як ты ад яе ўцячэш? У ступе звыклае вякамі Адно і тое ж ён таўча.

МЫШ

Няма, здаецца, гэтакіх ніш, якіх бы не займала мыш. І стол падчысціць, і мармурку, А стрэне кот, дык — шусь у норку!.. Казімір КАМЕЙША.

Выйсце!

Адбіраюць, як вядома, Частку памяці гады: То правы пакуны дома, То паеду не туды.

То — было — матор не цягне, Хоць такога газу даў! Ды й падвабіў...

Пакулы сцяміў: Дык ж тормаз прытаптаў...

То ўнучка крыкам: «Здэду, Круцяць пальцамі ўсе!..» Тут убачыў я, што еду...

Па сустрэчнай паласе! А ўжо клопат, дзе паставіць...

«Тачак» — поўныя двары... Лепш прадам —

нарэчце сцяміў, Хай хто іншы паруліць.

Іван АСТРОУСКІ, г. Мінск.

Усходні гараскоп на наступны тыдзень

АВЕН. Цяжкасці і перашкоды толькі ўзмацняюць ва ўпартых Авенах жаданне іх пераадолець, і вы працягваеце ісці ў гару. Справам нічога не застаецца, акрамя як пакарліва ісці за вамі. Пераадоленне робіць поспех больш жаданым, а аналіз выдаткаваных сіл і праабленны працы не толькі надае вам упэўненасці ў здольнасці справіцца з чым заўгодна, але і будзе карысным для планавання дзейнасці на тыдзень. Вось з яго панядзелак і панічы.

ЦЯЛЕЦ. Першая палова тыдня будзе характарызавацца хутчэй дзелавымі навінамі, якія прымусяць задумацца пра неабходнасць змяніць пункт гледжання на нейкае пытанне. Другая ж павіна быць аддадзена блізім, і лепш зрабіць гэта добраахвотна, чым пасля непрыемнай гутаркі з агучаннем ультымаўмаў. Добра было б быць на паўкроку наперадзе, крыху апыржэваючы падзеі, і тады ўсё пойдзе як па масле. Прыемным пабочным эфектам будзе ваш узрослы аўтарытэт.

БЛІЗНАТЫ. Вашы сілы, умовні і здольнасці будуць у поўнай меры запатрабаваны ў тым выпадку, калі здолееце выкарыстаць досыць часу для іх ужывання. А гэта будзе няпроста — вельмі многае будзе адцягваць вас і зайойліва патрабаваць увагі. Давядзецца цвёрда расставіць прыярытэты, магчыма, загадаў ідуць з кімсьці на канфілікт. Ну ды нельга ж патураць усім капрызам! Сумна не будзе, галоўнае — не надарвіцеся!

РАК. Удалы тыдзень, каб пачаць рэалізоўваць нешта маштабнае. У аўторак прынясуць поспех раз'езды, менавіта пра такія дні кажуць — «ваўка ногі жывяць». Ад лётанна адпачыне ў сярэдзі і чацвер, гэтыя дні лепш падыдуць для мазавага штурму. Можна далучыць яшчэ гасюць — разам думаць больш займальна і часта больш плённа. Выхадныя абяцваюць незабыўныя ўражанні, хоцання верыць, што прыемныя.

ЛЕУ. Вам падаваў чаго-небудзь новенькага, незвычайнага, і каб дух займаў. Выходзіць паліваць на ўражанні самі. Гэта ўдалы час, каб навучыцца чаму-небудзь новаму, магчыма, не толькі прыемнаму, але і карыснаму з прафесійнага пункту гледжання. Ільвы заўсёды чагосьці хочунь, і калі парыву не будзе гвалтоўна пераадоленні гераічным лянжаннем на канале, тыдзень прынясе хваля б новага знаёмства. Іншыя вынікі з'яўляцца пазней.

ДЗЕВА. Не дрэнна было б злёгка перадхвіннуць: штосці вы ў апошні час перанажурчылі. А лепшы адпачынак, як вядома — змена віду дзейнасці. Так што дапоўні каналу і тэлевізар, чым вы там не спрабавалі займацца? Займіцеся. Калі выбраны вамі «адпачынак» акажацца карысным для гаспадаркі, грамадства здобудзе ў вашай асобе на рэдакцыі гарманічнага члена — прынамсі да той пары, пакуль і гэтай дзейнасці вам не надакучыць. А там і тыдзень скончыцца. Апроч актыўнага адпачынку, тыдзень варту прывісяць вырашэнна праблем. Не сваіх, чужыя.

ШАЛІ. Мэта апраўдвае калі не любыя сродкі, то прынамсі намаганні, на яе выдаткаваныя, нават калі навакольным здаецца, што аўчунка не варта выбраў. Узброеныя такой філасофіяй Шалі прынясуць шмат карысці, калі не чалавечтву ў цэлым, то хаця б асобна ўзятая кампанія ці сім'я. Так, для дасягнення мэты даведзецца аддаць усе свае і некаторую колькасць чужых сіл.

СКАРПІЕН. Вы камусьці штосці абяцалі? Час выконваць. Пажадана паспець пачаць раней, чым вам пра гэта нагадаюць, бо рабіць усё адно даведзецца, але задавальна ад дзейнасці ўжо не будзе ніякага. Разабраўшыся са справамі такога роду, вярта на некаторы час прытрымаць жаданне ад радасці наабацяць яшчэ. Есць небяспека трохі пераацэнціць свае магчымасці, так што можаце не толькі не выправіць сітуацыю з назапашанымі на гэты момант абавязанасцямі, але і ўліпнуць у куды больш сур'ёзныя.

СТРАЛЕЦ. Давядзецца асноўную увагу надаць прафесійнай дзейнасці, прычым працягваючы максімальную абчліваць. Пачатак тыдня прывісяць разбору завалаў, калі такія набіраюцца, — ісці далей варты з чыстым сумленнем і прыбраным працоўным сталом. Пазбягайце кантактаў з малазнаёмымі людзьмі, асабліва калі справа неяк звязана з грашымі — цяпер можна давяраць толькі сваім, ды і то не лянучыся праверыць, ці не напартачылі. Пакупачыцца пра здароўе.

КАЗЯРОГ. Пачатак тыдня прынясе невялікія неспадзевы і прымусяць на хадзіць змяняць планы. Нічога страшнага, затое адчуеце сябе больш бадзёра — перасоўваючыся па накатанай каліне нядоўга і задрамаць. Пры наяўнасці фінансавых праблем лепш пакулы нікога пра іх не інфармаваць — так будзе больш шанцаў, што яны вырашацца хутчэй. Дома варты больш увагі надаць функцыянальнасці жылля. Ці не занадта шмат у вас пылаборнік, хлму і проста смецця, з якімі даўно час развітацца?

ВАДАЛЕЙ. У вашай галаве пасяліўся унутраны голас і штосці вам вясчае? Прыслухайцеся — гэта голас розуму, варту прыняць яго да ўвагі. Тыдзень прынясе новыя знаёмствы — ваша задана паспрабаваць не ашаламіць людзей з першых жа хвілін зносін. Яны, можа, і не будуць вам карысныя, але не пакайдце пра сябе цяжкае ўражанне. Увогуле, будзьце больш стрыманымі — спатрэбіцца.

РЫБЫ. Усё, чаму навучыцеся, акажацца запатрабаваным у найбліжэйшай будучыні. Лепш на глупства не размяняцца і адкрыта непрыемныя рэчы чапаць не варты. Вельмі ўдалы тыдзень для людзей, якія сур'ёзна займаюцца сваёй кар'ерай. Пазбягайце канфіліктаў з начальствам — і гэтага будзе цалкам дастаткова, каб зрабіць буйны крок угару. Адзінай перашкодай можа акажацца ваша ж уласная недаверлівасць. Не шукайце ворагаў сярэд калег, вельмі малаверагодна, каб менавіта цяпер вам рабілі падкопы.

Даты Падзеі Людзі

1882 год — нарадзіўся Іосіф Рыгоравіч Лангбард, вядомы беларускі архітэктар, заслужаны дзеяч мастацтваў і архітэктурны Беларусі (1934), доктар архітэктурны, прафесар (1939). Адзін з заснавальнікаў саветскай архітэктурны ў краіне. Сярод работ у Мінску: Дом урада, Цэнтральны Дом афіцэраў, будынак Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Беларусі, галоўны корпус НАН Беларусі. Адзін з аўтараў «Эскіза планіроўкі Мінска» і схемы генплана пасляваеннага Гомеля. Памерў у 1951 годзе.

1654 год — адбылася Пераяслаўская дагавора было вымушаным, але добраахвотным крокам гетмана Багдана Хмяльніцкага. Менавіта так большасць гісторыкаў расцэньвае гэтую падзею. 18 студзеня 1654 года большасць украінскага народа станоўча сустрэла расійскае Пераяслаўскай рады пра саюз з Масквой. Саюз

здаваўся доўгачаканым выратаваннем у знясіловачай шасцігадовай вайне. Словы гетмана аб тым, што «праваслаўны хрысціянскі вялікі гасудар, цар усходні, ёсць з намі адной веры», схілілі большасць тых, хто сабраўся на радзе, прыйсці пад царскую руку Аляксея Міхайлавіча Раманава.

1959 год — 55 гадоў таму нарадзіўся Аляксандр Антонавіч Саладуха, вядомы беларускі эстрадны спявак. У рэпертуары — песні беларускіх і расійскіх кампазітараў. Найбольш вядомыя песні: «Чужая мілая», «Каліна», «Вінаград», «Няроўны шлюб», «Карусель» і многія іншыя.

Было сказана Вінцэнт ДУНІН-МАРЦІНКЕВІЧ, класік беларускай літаратуры і драматургіі: «Людзей трэба слухаць...».

Дарагі і паважаны пльменнік Аляксандр Анатольевіч СМОЛІЧ з Мінска! Прымы мае сардэчным віншаванні з нагоды 50-годдзя! Зычу здароўя, сямейнага дабрабыту, ладу і згоды, плённай працы на карысць нашай Радзіме! Не забывай мяне. Твая Новік Таісія Іванаўна.

СЁННЯ

Table with 3 columns: Сонца, Усход, Захад, Даўжыня дня. Rows for Мінск, Віцебск, Магілёў, Гомель, Брэст.

ЗАЎТРА

УСМІХНЕМСЯ

Адэса. — Роза Маркаўна, колькі вам гадоў? — Ды кожны год па-рознаму!.. Учора перад сном сабраўся прэс-па-трэніраваць... Сёння так і прагнуць: рукі за патыліцы, ногі пад канаяпі.

Новыя апраўданы дзяцей у школе: — Глядзіць падручнік на старонцы 32. — Вой, Марыя Іванаўна, я забыўся зарадзіць iPad! Лепшай машынай «АвтоВАЗа» прызнаны «BMW» дырэктара завода.

ХАТНЯЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ

ПАКАШТУЙЦЕ

Біточки з каўбасой

Спатрэбіцца: бульба (сярэдняга памеру, вараная) — 4 шт., каўбаса (або вядліна) — 150 г, сыр галандскі — 100 г., яйкі — 2 шт., цыбуля залёная — 1 пуч., соль, мука — па 1 ст. л., перац молаты, алеі (для смажання).

Варуно бульбу, сыр і каўбасу надзіраем на буйной тарцы. Дадаем яйкі, соль і перац на смак, лыжку мукі і дробна парэзаную цыбулю. Усё добра вымешваем і фармуем катлеткі. Абвальваем іх у муцэ і абсмажваем на алеі. Падаем са смятанай.

Пірог з яблыкамі і варанай згущонкай

Спатрэбіцца: цукар (у начынку) — 75 г, яблыкі (начынка) — 4 шт., малако згущанае варанае (заліўка) — 1 бляшанка, яйкі курныя (заліўка) — 2 шт., цукровая пудра (у цеста) — 75 г, соль (у цеста), вада (ледзяная, у цеста + трохі ў начынку) — 6 ст. л., мука (цеста) — 200 г, масла (100 у цеста + 50 у начынку) — 150 г.

Для пачатку прыгатуем аснову. Для гэтага трэба пасечыць халоднае масла на невялікія кавалкі, перамаляць з мукой, соллю і цукровай пудрай у блендэры ў не вельмі дробную крошку, затым дадаць 6 сталовых лыжак ледзяной вады і замясіць мяккае цеста. Але не робіце яго занадта далікатным, інакш яно асядзе з бартоў пры выпечцы. Цеста раскохваем і укладваем у фарму (дыяметр 24 см), праколваем вядліцам, пасля чаго выкладаем хвілін 15–20 пры 200 градусах без грузу. Калі дно трохі ўсупынілася — не страшна, яго лёгка потым можна прысунуць рукой.

Для начыны яблыкі неабходна памыць, ачысціць і нарэзаць невялікімі кавалачкамі. Цукар высыпаем у патэльню і на сярэднім агні ператвараем у карамель, дадаем трохі вады, масла і нарэзаныя яблыкі. Добра ўсё змешваем і тушым пару хвілін. Перакладваем начынку ў міску і даем трохі астыць. Духовку нагрэваем да 170 градусаў, а згущонку ўбіваем з яйкамі.

На аснове выкладваем яблыкі, залаваем атрыманай сумессю і адпраўляем у духовку хвілін на 15–20, пакуль заліўка не зарумянціцца і не загусне як след.

ЛЕЧЫМСЯ БЕЗ ЛЕКАЎ

«Earl grey» — чай з бергамотам

Лічцыца, што чай з бергамотам мае кітайска-англійскае паходжанне. Яго непаўторны «аксамітавы» водар з вытанчанай рэзкай ноткай і падбадзёрлівы смак пацвярджаюць высакордачне паходжанне напоя.

Бергамот — расліна, якая адносіцца да сямейства цытрусовых, — вельмі падобны да лімона. Ён расце толькі ў краінах з цёплым кліматам. На смак плод бергамота вельмі прыемны, трохі кіслы, але значна менш, чым лімон. Аднак калі скасаць пра гаркату, то бергамот нашмат абыходзіць грейфруту. Эфірны алеі, які так уласцівы бергамот, атрымліваецца шляхам адцяснення не толькі лупіны спелых плодаў, але і лісця, кветак і нават маладых парасткаў.

Чай з бергамотам спраўляецца з праблемамі стрававальнай сістэмы, спрыяе палепшэнню апетыту, асабліва пасля перанесенага цяжкага захворвання. Ён валодае супрацьвіруснымі, антысептычнымі і супрацьгрыбковымі ўласцівасцямі.

Алеі бергамота, які ўваходзіць у склад напоя, эфектыўна ўмацоўвае імунітэт, валодае гарачкапаўнічальнымі ўласцівасцямі. Ён таксама спрыяе палепшэнню мазагавай дзейнасці чалавека, што выяўляецца ў павышанай канцэнтраванай увагі. Пры гэтым значна павялічваецца камунікатывныя навыкі, разумовыя працы, памяць.

Фітатэралеўтамі адзначаецца, што бергамот з'яўляецца выдатным прыродным антыдэпрэсантам, здольным з незвычайнай лёгкасцю палепшыць настрой, пазбаўляць чалавека пустых страхуў, трывог, змагацца са стомленасцю, стрэсам, нервовым напружаннем, нармалізаваць сон. Водар бергамота нават можна лічыць прыродным афродзіячакам: ён эфектыўна стымулюе розныя рамантычныя фантазіі, якія распаўсюджваюцца таксама і на сексуальную сферу адносін.

Урачы-педыятры раяць маці, якія кормяць, выкарыстоўваць чай з бергамотам у якасці сродку, што падвышае лактацыю, натуральна, пры ўмове, калі яны яго нармальна пераносяць.

Чайны напой з бергамотам неабходны для падтрымання ў норме паказчыкаў артарыяльнага ціску. Эфірны алеі бергамота спрыяе нармалізацыі ўзроўню халестэрыну ў крыві.

Аднак варты ведаць, што людзям, якія маюць складанасці з засыненнем, не рэкамендуецца на ноч ужываць моцны чай з бергамотам. Водар гэтага цытрусу не рэкамендуецца ўдыхаць дзецям і падлеткам да 12 гадоў.

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь.

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ УНМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ. Галоўны рэдактар КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕПЯ: Н. КАРПЕНКА (першы намеснік галоўнага рэдактара), В. КЛЮЧНІК (намеснік галоўнага рэдактара), А. КЛІЯШЧУК, С. ПРОТАС (першы намеснік дырэктара), Н. РАСОЛЬКА, С. РАСОЛЬКА, А. СЛАНЕУСКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛШУК, Л. ЦІМОШЫК. НАШЫ АДРАС: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмны — 287 19 19 (тэл./факс); адрэдакцыі: лісьмаў — 287 18 64, падліскі і распушчэння — 287 18 38, 287 17 21, сакратарыята — 292 05 82, аднакласны для выкупу дадаткаў: «Чырвоная змена» — 292 44 12; «Мясцовае самакіраванне» — 292 44 12, уласных карэспандантаў: у Брэсце: 20 37 98, Віцебску: 43 23 74, Гродне: 43 25 29, Гомелі: 40 91 92, Магілёве: 32 74 31, на Мінскай вобл.: (017) 292 21 03; бухгалтэрыі: 287 18 81.

http://www.zviazda.by; ПРЫЁМ РЭКЛАМЫ тэл./факс: 287 17 79, e-mail: info@zviazda.minsk.by, e-mail: reklama@zviazda.minsk.by (для зваротаў): zvarot@zviazda.minsk.by Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падобі і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не з'яўляюцца меркаваннем рэдакцыі. Рэдакцыя па сваім меркаванні адбірае і публікуе адрэсаваныя ёй лісьмы. Перадрук матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі. Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы. Газета аддрукавана ў Рэспубліканскім унітарным прапрамысловым «Выдавецтва «Беларускі Дом друку», ЛД № 02330/0494179 ад 03.04.2009. 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 5 разоў на тыдзень. Тыраж 22.747. Індэкс 63850. Зак. № 254. М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 Нумар падпісаны ў 19.30 17 студзеня 2014 года.